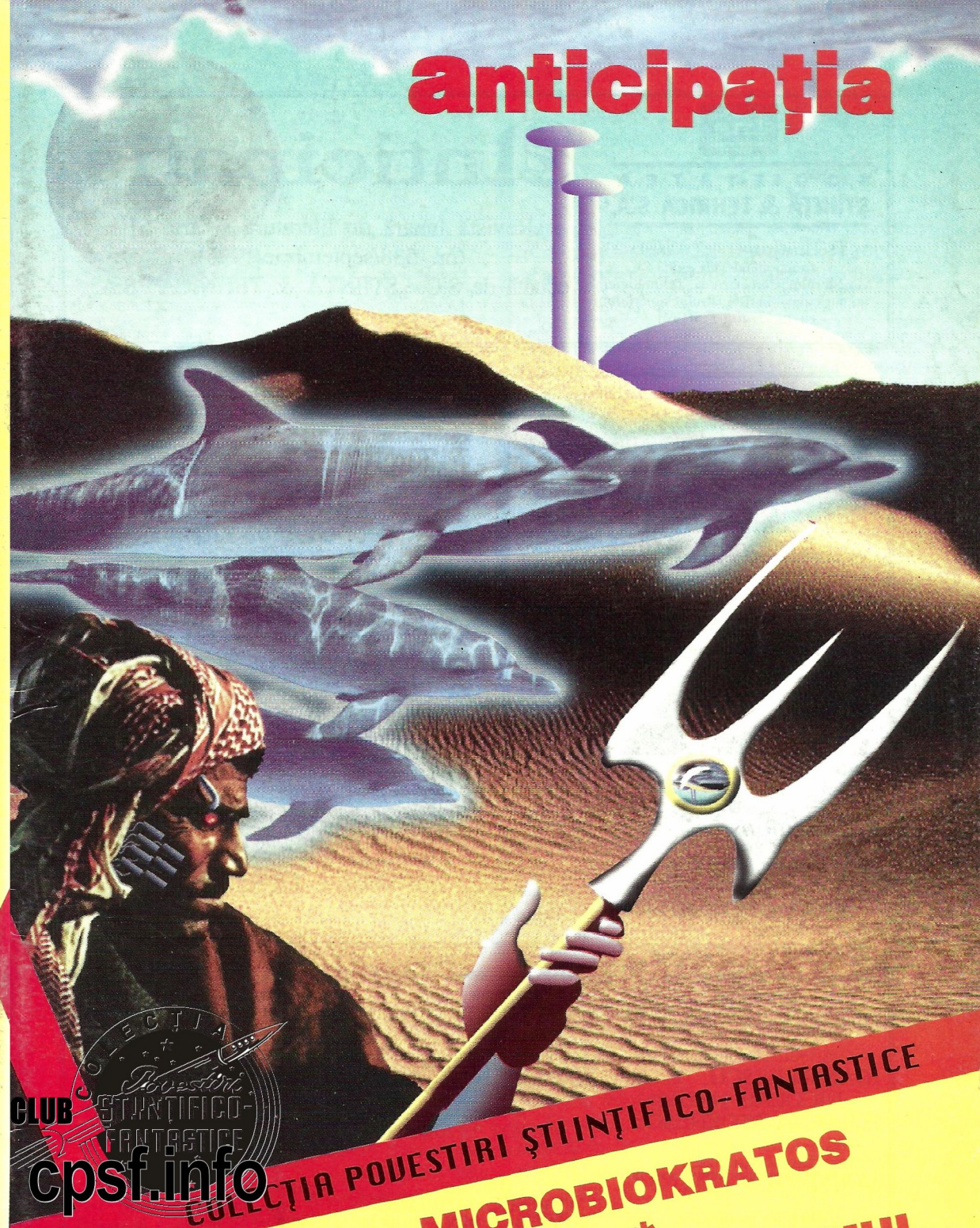

I.S.S.N. 1220 - 8620

anticipația

CLUB
COLECȚIA
PODESTIRI
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE
cpsf.info

COLECȚIA PODESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

MICROBIOKRATOS
*
NORBERT ȘI SISTEMUL
538

 SOCIETATEA
ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.

**SOCIETATEA
ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.**

Societate cu capital de stat,
funcționând sub egida
Ministerului Cercetării și Tehnologiei,
înmatriculată în Registrul Comerțului
cu nr. J 40/6775/1991

Anticipația

Revistă lunară de literatură și artă SF
(nr. 538/septembrie/1996)
editată de S.C. „ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ” S.A.

SUMAR

Editorial

1 – Despre școala
anilor 2000
de *Alexandru Mironov*

Fragmente critice

4 – Autori români (II)
de *V. Bugariu*

Traduceri

23 – Norbert și Sistemul
de *Timons Esaias*

39 – Manus Dei
de *Jérémi Sauvage*

Lucrări românești

8 – Mikrobiokratos
de *Veo Ovidiu Vitan*

35 – După-amiaza în care am
făcut plăcintă cu mere
de *Camelia Onciu*

41 – Zona neutră
de *Bogdan-Tudor Bucheru*

47 – Germania, un spațiu
propice SF-ului
de *Marian Deaconu*

Director onorific
ALEXANDRU MIRONOV

Consiliul de administrație
IOAN ALBESCU – director
NICOLAE NAUM
LILIANA STOENESCU

Director adjunct
CONSTANTIN PETRESCU

Director economic
CARMEN TEODORESCU

Lei 1500

Redactor literar
MIHAI-DAN PAVELESCU

Tehnoredactor
PAVEL D. CONSTANTIN

Coperta
VICTOR SFÂRLEA

Difuzarea
CORNEL DANELIUC
MUGUREL NIȚULESCU

Tiparul: „INTERGRAPH”
tel. 220 49 35

Abonamentele se pot face la
oficiile poștale, precum și
direct la redacție.

Cititorii din străinătate se pot
abona prin RODIPET S.A.,
PO BOX 33-57.

Fax: 004-1-312 94 32
Telex: 11995

Adresa: Piața Presei Libere nr. 1,
București, cod 79781

Tel: 222 58 33 sau 223 15 40 int. 1151
Fax: 222 84 94

BUCUREȘTI
ROMÂNIA

Despre școala anilor 2000

Scriu aceste rânduri la Parlament, așteptând deputații să se pronunțe asupra unei legi de excepțională importanță pentru viitorul educației în țara noastră.

„Părinții națiunii“ dinspre PD, PUNR, PNȚCD, liberalii au decis că ceea ce este furat, rămâne, bine-merci, furat. Case de Cultură pentru Tineret în România nu mai există.

Cu coada ochiului îi privesc pe reprezentanții Ministerului Agriculturii și Alimentației, veniți să mai cerșească – imperios! – subvenții pentru un bolnav: agricultura românească. Îi las într-ale lor, vor obține, probabil, o nouă victorie, care va îndepărta și mai tare adevărata reformă a satului și mă concentrez asupra perspectivelor școlii.

Școala-uzină, spune Alvin Toffler – ideea fiind susținută, adesea, sub diverse forme, chiar de președintele României – este pe cale de dispariție, pentru națiunile care vor să câștige bătălia cu viitorul. Unele nou create au impact social imens – cel puțin în comunicații, tehnici alimentare, materiale noi de construcție, minielectronică – această adevărată „cărămidă“ a inginerului *Homo faber* de astăzi.

Parametrii galopant crescători, de demografie, mobilitate, dorința de democrație participativă a cetățeanului planetar, dispariția ideologiilor în fața ofensivei economiei de piață, fantastica evoluție a fac-

torului religios construiesc alte orbite pentru evoluția societății umane. Prezentul este de o înspăimântătoare mobilitate, viitorul – foarte greu ce perceput.

Și atunci?

Atunci, admitând că pentru bătrânii, chiar pentru adulții de astăzi, *lumea anilor 2020 va fi aproape de neînțeles*, pentru ca ea, această lume, să existe, să dăinuie, să ne îndreptăm atenția asupra celor care în anii 2020 vor fi principalii vectori ai jocurilor planetare, ai dezvoltării speciei *Sapiens Sapiens*.

Adică: să ne ocupăm de educație. Cu asta nu vreau să spun: să prindem noi, părinții, în mâini, actul de educație, înghesuindu-l și ștrangulându-l, pentru ca fiii și fiicele noastre și urmașii lor să fie cât mai mult după chipul și asemănarea noastră!

Dimpotrivă, hai să lărgim orizonturile, să acordăm încredere oamenilor tineri și foarte tineri, să cheltuim pentru a construi uși și ferestre pe care ei să le deschidă pentru a privi, a aprecia și a alege un viitor posibil pentru fiecare, un viitor în care ei să intre, să-l cunoască, să-l preia în propriile lor mâini, să-l transforme pentru a construi acea „planetă verde sub un cer albastru“ – cum spuneau, anul trecut, tinerii din 70 de țări în **Declarația de la Sinaia**. O planetă pe care să se dezvolte civilizația înțelegerii apropiate, pentru fiecare membru al ei. O civilizație care, rezolvându-vă problemele simple de viață (violența, foametea, moliemele), individul *Sapiens* să-și poată pune în valoare posibilitățile imensului său potențial.

Deci, educație.

Care să nu se mai facă, desuet, cu un dascăl în fața a 40 de indivizi tineri care, preluând cunoștințe de la cel pe care-l ascultă și din manuale, se transformă (cu unele excepții) mai ales în modelul pe care

Îl au în față. Or, este nevoie de mai mult. Fiecare dintre cei aflați în bancă este o făptură umană completă, capabilă de autodezvoltare și creație. Fiecare copil, fiecare tânăr este înalt performant într-un domeniu înscris în genele și cromozomii celulelor sale de ADN. Fiecare este, de fapt, Frumoasa din pădurea adormită, care așteaptă momentul când cineva sau ceva va declanșa ascensiunea lui/ei spre performanță și, deci, desăvârșire.

Așa ceva nu se poate întâmpla în școala-uzină. Chiar dacă, totuși, la noi, profesori extraordinari scot, continuu, medaliați la olimpiadele internaționale, la concursuri artistice și sportive ale lumii – asta se datorează muncii individuale depusă de acești educatori performanți cu elemente foarte capabile, selectate din marea masă a copiilor și tinerilor. Reușesc, de fapt, câte-va zeci, sute – la nivel mondial –, câteva zeci de mii – la nivel național.

Restul: rămân uitați, într-o masă amorfă, cu o medie bună de instruire, este drept, dar incapabili să-și dezvolte, creativ, sistemele intelectuale de supraviețuire.

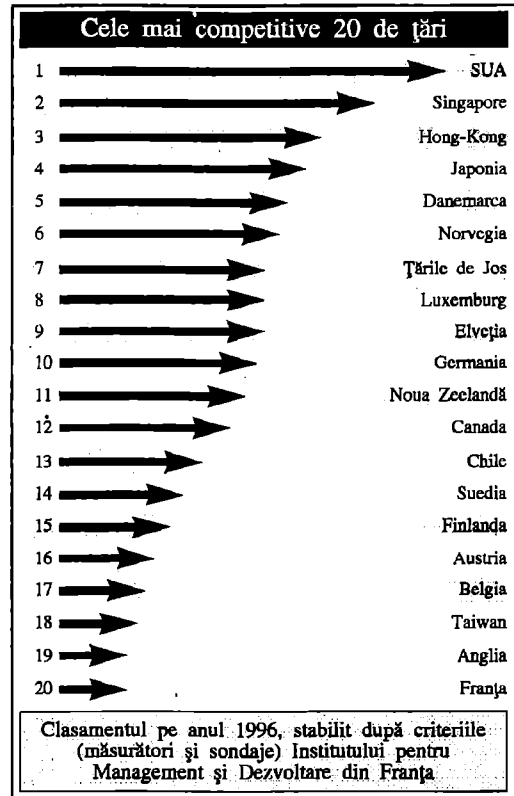
Va trebui să luptăm, noi, educatorii, pentru a-l educa pe tânărul mediu performant. Va trebui, pentru asta, să inventăm.

Într-un articol din „România Liberă” (*Depășirea crizei de motivație în învățământ*) doamna Camelia Popa găsește cauzele acestei crize, în primul rând, în lipsa unor sisteme flexibile, în sistemele de stimulare (valabil și pentru formatori și pentru elevi și studenți – de observat aici că programe și activități ale Ministerului Tineretului și Sportului au inițiat un proces de recompensare a elitelor, de susținere a meritocrației n.a.); alți parametri: finanțare slabă a învățământului (totuși, prin lege, 4% din Produsul Intern Brut – n.a.), deprecierea șanselor de promovare social-eco-

nomică (astăzi numai diploma nu mai contează, absolutul trebuie să demonstreze celui care îl angajează nu numai că a urmat cursurile unei școli sau ale unei facultăți, nu numai să știe, ci să știe să aplice ceea ce știe n.a.), centralismul exagerat și formalismul sistemului școlar (perfect adevărat – n.a.!) și de aici lipsa proceselor de autonomie, inițiativă, necesare autodesconsiderării. Categorical, doamna C. Popa are dreptate, când spune, citez: „...oamenii au nevoie de libertatea de a gândi și a acționa în mod independent, ...de a participa la luarea deciziilor...”.

...Cum facem?

Răspunsul nu-i simplu deloc. Idei există, desigur, „bântuie” prin lume, experimente curajoase au fost încununate de succes mai ales în SUA, Canada, Țările – „tigri asiatici” și din zona „Pacifică”, Țările Scandinave, ale Uniunii Europene – dia-

grama alăturată demonstrează că sunt interesați de schimbare tocmai cei bogați, adică cei care nu au probleme cu viața de zi cu zi și ar putea sta în expectativă (cumplită palmă pentru noi, cei care chiar avem acută nevoie de schimbare și care ne cramponăm, inconștienți, de trecut și imobilism...). Institute și centre de cercetări ar trebui să preia (mai ales Institutul pentru Științele Educației) aceste exemple, experimentând, apoi generalizând cele care se potrivesc sistemului nostru de învățământ și educație.

Din experiența mea și a colegilor mei din Ministerul Tineretului și Sportului noi am ales, pentru educație, *un filon puțin exploatat: cel al timpului liber.*

La noi, paradoxal, timpul liber al tânărului, uriaș, atârână deasupra lui ca o amenințare. Pre luat și prelucrat, acest tezaur poate oferi, astăzi, posibilitatea de a deschide acele uși și acele ferestre despre care vorbeam, cele prin care își poate întrezări poteca, drumul lui spre viitor, spre trăirea singurei și irepetabilei vieți pe care o are.

În acest timp liber, fiul sau fiica noastră poate intra într-o Casă de Cultură unde, alături de discotecă, poate întâlni cercuri, cluburi, grupuri care să se ocupe de: PC-uri, electronică aplicată, conducere auto, astronomie, grădinărit, management și cunoștințe economice (asemenea cursuri, deschise de Ministerul Tineretului și Sportului au un uriaș succes la tineri, participarea fiind peste orice așteptare), jocuri logice, turism, servicii diverse. Organizate de stat și autoritățile locale (care plătesc funcționarea stabilimentului), folosind instructori și profesori calificați și baze de date pe care le oferă WWW-urile și rețelele de genul INTERNET-ului, aceste instituții oferă, întreabă, atrag – mici „vitrine” sociale din care cei tineri își trag „produsul” educațional pe care îl simt potrivit personalității lor.

Aceleași activități se pot desfășura în

„școala de sâmbătă”, adică în timpul liber al școlii – la sfârșit de săptămână sau după ore, atunci când clădirea școlii (cu apă curentă, electricitate și – cel mai adesea – încălzire) rămâne „orfană” de elevi.

Sau în tabere specializate (matematică, electronică, folclor, informatică, sportive – care există sau au existat în diverse momente) sau nu, dar în care trebuie să petrecă *vacanțe active*, în timpul cărora să se facă educație permanentă (am subliniat numele a două programe naționale pe care MTS le aplică cu succes).

Asta-i. Așa am începe – nu experimental (repet, s-a făcut!), ci la nivel mare. Sute de mii de copii și tineri ar intra imediat, jucându-se, în activități de educație aplicativă serioase și punând în valoare infrastructuri care există și care sunt prost sau insuficient folosite.

Putem astfel mări randamentul social, micșora șocul căderii „Zidului Berlinului” și al economiei de piață – pe care puțini dintre noi o înțeleg, care trebuie să devină modul natural de viață al fiilor și fiicelor noastre.

Asta – dacă vrem ca în viitorul – optim! – să existe vehiculul pe care fiicele și fii noștri să-l conducă singuri.

Altfel nu.

P.S. Toată stima pentru recenta întâlnire de la Brăila, organizată de cenaclul **SFERA**. Temele dezbătute – solide, serioase, interesante – pot crea impact social.

Căci, să nu uităm, Science Fictionul reprezintă elita. Vrem sau nu, ne aflăm în „Clubul” gânditorilor care construiesc viitorul.

Autori români (II)

n vitrina unui chioșc de presă, văd și revăd un volum semnat de Ovidiu Bufnilă. Într-un colț, tot mai melancolic, pe măsură ce timpul trece. De ce alte cărți îl determină pe trecător să scoată banii din buzunar, iar aceasta, de format mic, nu? Sunt americanii traduși pe bandă rulantă mai buni decât Ovidiu Bufnilă? Nu neapărat. Autorul român scrie foarte bine, are un stil al său, inconfundabil. Afunci?

Răspunsurile sunt complicate și contradictorii. Autorul nostru are câteva „cusururi“. Locuiește în provincie, are un nume necomercial, nu este susținut de o editură puternică, este „bătrân“ (născut în 1957), scrie proză scurtă, mai greu vandabilă, nu este prolific, nu-i imită pe americani, textele sale nu sunt nici „dure“ și nici „sexy“. Se mai adaugă o împrejurare. Prin maniera sa stilistică, Ovidiu Bufnilă îi contrariază pe cei convingși, din

motive subiective, că autorul SF este altceva decât scriitor. De aici, presupun, o anumită mefiență a „fanilor“ față de textele sale. Pe de altă parte, cititorii de literatură nonSF au motivele lor să fie neîncredători. De ce? Fiindcă volumul lui Ovidiu Bufnilă poartă „stigmatul“ SF. Cititorii de literatură îl consideră sefist, sefiștii îl iau drept scriitor! În realitate, autorul nostru este simultan sefist și scriitor. Astfel, letargia cărții sale în vitrină este și rodul unei tragicomedii de mentalitate.

Ovidiu Bufnilă este un scriitor autentic, nici vorbă. Volumul amintit (*Moarte purpurie*, f. 1., 1995) conține reușite excepționale. În această categorie intră, de regulă, prozele foarte scurte, purtătoare ale unui lirism autentic. Două exemple: *Grebel*, *Cinematograful*. Și printre textele scurte se află câteva izbânzi. Exemplu: *Abel & Cain*. Poezia se naște din alternarea abruptă a cotidianului cu tragicul sau doar cu bizarul.

„Sprinter“ foarte bun, dar capricios, autorul reușește „curse“ excepționale,

dar înregistrează și semi-eșecuri. Hotărît lucru, textele lungi nu-i priesc. În aceea, înșirile autentice lasă, locul unor autopastișe dubioase. Umorul facil naște lungimi artificiale, textele se transformă în parodii neconvingătoare ale unor motive SF. Nu poate fi vorba, precizez, de lipsă a meșteșugului literar, dar nici de reușită. Respectiv textele lasă impresia unor exerciții onorabile.

Citind cartea lui Ovidiu Bufnilă, mi-am amintit de o remarcă referitoare la arta pentru artă. În legătură cu versurile lui Tommaseo, Croce scrie: „... foarte rar, adică numai în câteva poezii scurte, reușește să stăpânească motivul fundamental cu atâta energie încât să poată dezvolta din el amănuntele, sau să le poată raporta la el; cel mai adesea lucra amănuntele în afara acestui centru, de unde și aspectul de fragmente admirabile pe care îl au cele mai bune pagini de proză și cele mai bune versuri ale lui.” (Benedetto Croce, *Poezia. Introducere în critica și istoria poeziei și literaturii*, Traducere și prefață de Șerban Stati, Editura Univers, Buc., 1972, p. 248.) În acest context, merită a fi amintită și definiția dată de T. S. Eliot poeziei minore: cea pe care o citim numai în antologii. Poetul și eseistul englez preciza că înlătură orice sens peiorativ al noțiunii. Într-adevăr, autorul de literatură nu trăiește o tragedie, dacă destinul îi permite să fie doar scriitor minor, dar autentic. Tragică este doar „interdicția” de-a fi scriitor adevărat.

Divagația de mai sus pare a i se potrivi, cel puțin deocamdată, lui Ovidiu Bufnilă. Cele mai bune texte ale sale pot figura cu perfectă îndreptățire într-o antologie. Nu mai mult, dar nici mai puțin.

Un profesionist

Printre autorii români ilustrați editorial după 1989, Silviu Genescu face figura profesionistului autentic. Povestirile sale din volumul *T de la sfârșit* (Editura Marineasa, Timișoara, 1994) se situează în mod net deasupra improvizațiilor livrate de unii sefiști de la noi. Frapează conștiinciozitatea de artizan rutinat. Mulți au idei SF și au citit numeroase cărți de gen, puțini stăpânesc realmente meseria de prozator. Ori ești un geniu, ori înveți meserie. Iată o regulă adesea ignorată în climatul permisiv al mișcării SF de la noi. Urmarea este apariția eboșelor literare, mai mult sau mai puțin promițătoare. Nu este cazul lui Silviu Genescu. Textele sale sunt finisate, realizate, iar discuția despre ele n-are nevoie de tradiționala complezență sefistă.

În *Twelve. Twelve of the Best Romanian S.F. Stories* (1995), Cornel Robu include *The Shakespeare Variant*, Caracterizându-l pe autor în felul următor: „During the 1980s Silviu Genescu was – and still is – the most «American» of the sf authors in Romania. (...) No matter how much bovarysm is hidden under this fictional mask, the important fact is that beyond and *through* this disguise one can perceive a genuine manner of conceiving and writing sf, of living *within* it. Silviu Genescu's temperamental and spiritual

traits are the source of his radicalism, of reality viewed with unfriendly eyes, of his «cold», severe insight." Într-adevăr, în *T de la sfârșit* nu există nici-o undă de lirism, autorul dovedindu-se a fi din familia de spirite a prozatorilor realiști. Este un paradox să faci proză de tip realist și în același timp să apelezi la motive și teme SF? Autorul timișorean dovedește că nu. Textele sale dovedesc o preocupare constantă pentru amănuntele materiale. Pentru a scrie în acest fel, ai nevoie de nervii tari ai unui prozator realist. Nu cred că Balzac a fost invocat vreodată de teoreticienii motivelor și temelor SF. Cu toate acestea, în calitatea lui de patron al realismului, putem să-l amintim. De la el au învățat prozatorii să se „instaleze” într-un accident și să descrie minuțios ce „văd”. Cititorii lui s-au deprins să savureze cărți unde amănuntele materiale sunt nenumărate, iar naratorul se dovedește un omniscient, priceput în aceeași măsură la tipografie, operații bancare, viticultură și heraldică. Folosind teme și motive SF, autorii români recurg rareori la chinuitoarea manieră balzaciană de a scrie. De regulă, ei improvizează un cadru material și apoi îl populează cu personaje mai mult sau mai puțin memorabile. Este normal să fie așa, fiindcă „posedarea” de tip balzacian a unui subiect este dificil de realizat și cere mult timp. Cine a scris romane știe că vizualizarea locurilor și personajelor a fost una dintre cele mai dificile laturi ale muncii sale. În clipa când nu și-a mai „văzut” plâsmuirile, textul lui a început să devină

convențional, să fie o însumare de scheme citite sau împrumutate din filme.

Scriitura de tip realist a lui Silviu Genescu este dublată de o preocupare la fel de minuțioasă pentru construcție. Structura textelor din *T de la sfârșit* este bazată, în general, pe o ambiguitate de tipul „lucurile nu sunt ce par a fi”. Calcularea efectului final de surpriză dovedește o ingeniozitate remarcabilă.

Calitățile de mai sus sunt ilustrate exemplar în povestirea *Albastru pe albastru*, nucleul unui posibil roman. Autorul imaginează un conflict între ostașii aceleiași armate. Cu câțva timp în urmă, în Golful Persic, distrugătorul american „New Orleans” a doborât din greșeală un Airbus iranian cu 250 de pasageri la bord. Acum, cu un alt comandant și cu un echipaj aproape complet schimbat, în Marea Mediterană, nava devine victima unor întâmplări inexplicabile. Drept urmare, este atacată și avariata de aparate decolate de pe portavionul american „Ranger”, aflat la 50 mile depărtare. Câteva avioane de luptă sunt doborâte de rachete pornite de pe „New Orleans”. A fost o acțiune diabolic de abilă a iranienilor? Au pătruns musulmanii în sistemul informațional al marinei americane? Așa s-ar părea. În cele din urmă, cititorul află că în spatele acțiunii se află forțe oculte, conduse de un om moț, comandantul avionului de pasageri doborât cândva dintr-o eroare de „New Orleans”! Dozajul epic, suspansurile, personajele secundare, detaliile tehnice, alternanța episoadelor sunt impecabile. În felul său, povestirea este perfectă. Dacă autorul ar fi trăit în America, textul ar fi avut șanse reale de a se transforma într-un scenariu de film. Introducerea unui element fantastic (F, nonSF) nu deranjează deloc, ba dimpotrivă.

De ce n-a introdus Cornel Robu această povestire în antologia mai sus menționată? Simplu. Fiindcă, în opinia sa, intervenția unui om de pe lumea cealaltă ține de *fantasy* și nu generează „sense of wonder”, emoție a sublimului. Dacă babilonia din Mediterana ar fi fost provocată de extraterestrii dintr-un OZN, totul ar fi fost în ordine, sentimentul sublimului s-ar fi ivit, iar textul ar fi fost omologabil în categoria SF.

Aceasta nu înseamnă că *Varianta Shakespeare* nu este o proză reușită. În ea, Silviu Genescu își dovedește profesionalismul apelând la un motiv curat SF, cel al îmbolnăvirii unui supercalculator de o maladie umană. Inițial, calculatorul avea „caracterul lui Mae West, singura femeie din lume care fusese capabilă să facă să roșească un întreg regiment de infanterie marină doar citind din cartea de telefon”. Ulterior, datorită unui experiment hazardat, calculatorul se identifică psihologic cu un ilustru personaj literar, Ofelia din *Hamlet*. Personalitatea lui se alterează și sfârșește prin a se dizolva în nebunie și suicid. Excelentul truc al autorului se bazează pe găsirea, tipic manieristă, a unui sprijin literar celebru. Ceva din etern umanul Ofeliei trece asupra calculatorului, umanizându-l și făcându-l emoționant.

Ce s-ar fi întâmplat, dacă în locul calculatorului ar fi fost o femeie supradoțată, capabilă de hiperperformanțe intelectuale? Dacă aceasta ar fi înnebunit, și-ar fi asumat personalitatea Ofeliei, ar fi decis să se sinucidă și implicit să-i sacrifice pe colegii ei, dependenți de ea? Conform teoriei lui Cornel Robu, povestirea și-ar fi pierdut orice interes, ar fi intrat în domeniul horror, accesul la „sense of wonder” fiindu-i interzis. Nu cred că lucrurile sunt atât de simple.

Maniera stilistică a lui Silviu Genescu este foarte pretențioasă. Cine scrie așa nu-și livrează textele cu una cu două. Există totuși câteva prilejuri unde Silviu Genescu trebuia să scurteze sau, pur și simplu, să nu dea la tipar. Desigur, ca și în cazul lui Ovidiu Bufnilă, nu se pune problema unor eșecuri artisanale. Când, însă, un autor este atât de exigent cu sine însuși, discuția se poartă de la un nivel în sus. Ar fi de menționat, de exemplu, *Jurnalul unei case de nebuni*, unde ingeniozitatea autorului are o mică eclipsă. Personajele sar dintr-o epocă americană în alta, fără nici-o explicație. Doar atât. Intră în chestiune și maniera de a construi personaje arțăgoase, puse pe ceartă. Autentică până la un punct, ea amenință să devină monotonă. În fine, de menționat și pericolul unor lungimi datorate dorinței de exactitate. De cele mai multe ori, descrierile minuțioase ale unor ambianțe materiale sunt de bun efect. Accidental, însă, ceea ce sună bine devine redundant-explicativ. Un exemplu: „Ancorat de platforma orbitală, «Raven» dobândise gravitația artificială rezultată din rotația axială a întregii structuri «Beta Jarvis».” Altul: „Ceru computerului de bord o verificare a alveolelor care conțineau, într-o îmbrățișare pneumatică, trupurile celor trei pasageri.”

Silviu Genescu are calitățile unui romancier de cursă lungă.

VEO

OVIDIU

VITAN

MIKROBIOKRATOS

Desen de Florin Constantin

În fiecare dimineață, indiferent de anotimp, Union Square se umplea de grupuri de bărbați nebărbieriți, prost îmbrăcați și, în general, dispuși să facă orice pentru câțiva dolari. În jur de ora șase începeau să apară camioane sau dubițe, din care coborau tipi bine hrăniți și atent îmbrăcați, ce alegeau mici grupuri de șomeri, pentru a le oferi câte o slujbă de o zi sau două, în schimbul unor sume modeste. În general, prestațiile acestor nefericiți vizau activități epuizante sau desfășurate în condiții execrabile; nu o dată, oamenii grangurilor din oraș recrutau câte doi-trei bărbați mai impunători pentru a călca în picioare vreun rival sau pentru a convinge vreun datornic să-și plătească „tributul”.

Zilierii erau întotdeauna cam aceiași, motiv pentru care se cunoșteau între ei destul de bine. Gary McLeid, spre exemplu, venea în Union Square de aproape un an, zi de zi, rămânând rar fără slujbă. Mic de statură, dar foarte solid, un conglomerat de mușchi oțeliți, îndeplinise cele mai ingrate sarcini – de la sortat metale din gunoaie, la cărat moloz pe șantier, de la curățat closete prin orașele învecinate, la aratul câmpului pe ploaie și grindină, iar nu o dată acceptase chiar și însărcinări din partea celor din „gang”. Șomerii îl respectau datorită forței sale, spunându-i McLeid Debarasorul.

– Hei, McLeid, ce-ai mai făcut ieri? îl întreba câte unul.

– Fleacuri, Johnny! Am pofțit respectuos vreo trei domni gălăgioși să iasă din bordelul lui Sam și, ca să vadă câtă grijă le port, până-n stradă nici n-au atins podeaua...

Ultima sa zi norocoasă fusese în urmă cu o săptămână. Thunder Robson, cel ce organiza meciuri de box, îi oferise 200 de dolari pentru a se lăsa snopit în bătaie în fața unui imbecil pe care l-ar fi doborât, altfel, fără prea multă bătaie de cap. Oricum, banii erau bari și timp de cinci zile McLeid nu mai dăduse prin Union Square. Ieri apăruse din nou, dar vânătaia de sub ochiul drept nu-l avantajase în fața celor ce căutau brațe de muncă. Își băuse și ultimii bani, iar astăzi aștepta cu nerăbdare mașina Italianului, cel care, vorba băieților, avea scris pe frunte „închisoare”, iar pe mână „biștari”.

– Pariez pe un dolar că Italianul nu vine azi, îi spusese Milovici, un lungan deșirat, cu fața boțită după beția din noaptea precedentă.

– Ce-ți veni? mormăi McLeid.

– Ieri am trecut pe lângă barul lui și am văzut patru mașini de la Secția a 11-a, care nu cred că veniseră acolo să-și umfle cauciucurile!

– La naiba, blestemă McLeid printre dinți și scoase o țigară din pachet.

– Hei, Mil, ai un foc?

– Îhî!

McLeid tocmai se apleca să-și aprindă țigara, când se auzi strigat. Ezită o clipă, apoi o aprinse totuși și-l privi pe lungan în ochi. Milovici se încrunta abia perceptibil.

– Rowley, șuiera el, fără să-și miște buzele.

– *Shit*, zise calm McLeid și se întoarse. Sergentul Matt Rowley, de la secția a 11-a, îi făcu semn să se apropie. McLeid pași alene, cu mâinile în buzunarele scurtei de piele. Ajuns lângă masivul polițist, se opri, cu țigara atârându-i între buze.

– Cum o mai duci, McLeid?

– Nu mai prost decât de obicei.

– Nu cumva mai rău?

McLeid oftă și trase din țigară.

– Să fim serioși, *sarge*. Nu-mi spune că ți-ai pierdut somnul din cauza mea!?

– Nu fi prost, McLeid! Ascultă-mă: ieri l-au ridicat pe Italian...

– Pe cine? făcu McLeid senin.

– Pe Italian, făcu Rowley apăsător. Lasă figurile astea de prost gust, Debarasorule. Aș putea accepta că n-o cunoști pe mă-ta, dar nu și pe Italian. Ei bine, azi

dimineată Mike Rogoff a fost găsit împușcat, într-un șant cu apă. Ce-ai de zis despre asta?

McLeid păli, căci știrea era gravă. El și Rogoff fuseseră angajați de Italian, cu trei luni în urmă, să bată „peștii” unor târfe de pe Alaska Road – oameni de-ai lui Lousy Miller, rivalul Italianului, ce intenționaseră să „lucreze” în teritoriul acestuia din urmă. Debarasorul se mulțumise să-i desfigureze, Rogoff însă, un rus brutal și alcoolice, îl bătuse pe unul dintre ei până-l omorîse. Pe moment, trebuia se mușamaliza datorită protecției și puterii Italianului, însă o dată ce acesta fusese săltat, se părea că Lousy Miller își începuse răzbunarea. Mai grav era că aflate și poliția din afacerile cu „peștele” mort. Oare Rowley știa că el „lucrase” cu Rogoff, sau doar îl bănuia?

– N-am nimic de zis, *sarge*. Nu știi despre ce vorbești.

– McLeid, n-are rost să faci pe prostul. De ce vrei să-l acoperi pe Lousy Miller? Sau nu te tentează să apuci și ziua de mâine?

– De ce m-ar tenta, *sarge*? făcu calm Debarasorul. Ce-mi poate aduce? O altă tonă de bălegar? Un alt kilometru de șină de cale ferată de cărat în spinare? Rahat!

– OK, eu nu mai insist. Nu am dovezi împotriva ta, dar știu că cel care a fost atunci cu Rogoff era un tip îndesat și cu pumnul greu. Oare cine să fi fost? Kim Basinger?!

Sergentul Rowley îl mai privi câteva clipe, apoi se răsuci, urcă în mașină și plecă. McLeid rămase acolo, în picioare, cu țigara arzându-i degetele. O aruncă și se întoarse către locul în care

Milovici și un bătrânel simpatice, Bunicul Wilson, se ocupau de o sticlă de brandy.

– Ce-i, Gary? Necazuri?

– Nu, voia să mă-nfizeze! Țu... băieți, eu m-am cărat. Și nu cred că mai apar pe-aici prea curând.

– De ce? Întrebă Milovici atent. Ai necazuri mari?

– Mda, cam așa s-ar zice. Baftă și să ne vedem cu bine, Mil! Sănătate, Bunicule Wilson! Dă-mi să măchesc și eu o gură și v-am lăsat...

– Gary, ai nevoie de ajutor?

– Nu, stați liniștiți. Doar să spuneți că nu m-ați văzut, în caz că întreabă de mine oamenii lui Lousy.

– Lousy Miller? Deci el e pe urmele tale?!

McLeid încuviință din cap, le înipoie sticla, apoi – privind în toate părțile – porni către centru. Gorilele lui Lousy puteau apărea din clipă în clipă, și asta nu-i convenea. Traversă strada, dar o dată ajuns dincolo, se opri și se întoarse în direcția celor doi prieteni. Ezită un moment, nu prea lung. Porni înapoi și se apropie de Milovici și Wilson, care-l priveau curioși.

– Bunicule Wilson, mai îți mînt cumva telefonul Doctorului?

Bătrânul se opri din băut și-l privi pieziș.

– Dumnezeuule, McLeid, ce-ți veni?

– Am nevoie de bani, Bunicule. Am mare nevoie...

– Ești nebun, omule! Vrei să te lași fiert de dementul ăla?

– N-am încotro... Hai, spune-mi telefonul Doctorului!

– Despre ce-i vorba? Întrebă Milovici, care era complet pe dinafară.

– Gary McLeid și-a pierdut mințile! Vrea să ajungă cobăil!

– La naiba, Bunicule, nu pricepi că-mi trebuie numărul ăla?

– Așa au zis și alții, da' nici unul nu s-a mai întors să ne spună ce-a făcut. Nu ți se pare dubios?

– De ce? Ce vrea Doctorul ăla? Întrebă lunganul.

– Dracu' știe, exclamă bătrânul. Experiențe și chestii d-astea. Patru inși au acceptat, și nici unul nu s-a mai întors. Iar Doctorul are față de nebun!

– Poate s-au îmbogățit... încercă Milovici.

– S-au îmbogățit, pe dracu! Cine-ar da atâția bani unor prăpădiți ca noi? Ți zic eu, Mil, Doctorul ăsta...

– Ajunge cu vorbăria, se enervă McLeid. Kilerii lui Lousy pot apărea oricând și vouă vă arde de ăia patru! Zi-mi, naibii, numărul...

– Tu ai vrut-o, Gary McLeid! Îl preveni Bunicul Wilson. Ascultă, e simplu: 234-2344. *God bless you, man!*

– Mersi, Bunicule. Am plecat.

Debarasorul se deplasă rapid la metrou și merse cu el până la marginea orașului. Intră într-un bar și se duse direct la telefon. Se scotoci după o fisă, o găsi în cele din urmă și, fără ezitare, o introduse în fantă. Moneda zornăi în aparat, în vreme ce McLeid forma numărul.

– Da? răspuse o voce feminină.

– Aș dori să vorbesc cu... cu Doctorul, spuse Debarasorul.

– Cu cine avem onoarea?

– Mă numesc Harris... Telefonu-l știu din Union Square. Mă-nvârt adesea

pe-acolo.

Vocea de la celălalt capăt al firului făcu o pauză.

– Ce doriți, de fapt, domnule Harris?

– Vreau să vorbesc cu Doctorul. Am nevoie de bani. Urgent. Accept orice...

– Prea bine, domnule Harris. Iată cum facem...

În seara aceleiași zile, McLeid-Harris se întâlnește cu doctorul Smith – un bătrânel uscățiv, cu părul valvoi și privirea puțin cam fixă, altfel foarte inteligent – și cu profesorul Jones – care nu era nici el mai tânăr, în schimb avea statura unui fost fotbalist, e-adevărat, acum slab și puțin adus de spate.

– Domnule Harris, îi spuse Doctorul, voi încerca să vă vorbesc cât se poate de deschis, păstrând însă discreția asupra unor anumite aspecte... cel puțin deocamdată. Așadar, eu și profesorul Jones ne ocupăm cu diferite cercetări de avangardă, parte din ele neaprobate de comisile de specialitate ale guvernului; cum s-ar spune, lucrăm în secret și pe cont propriu. Nu obligăm pe nimeni să se ofere pentru experimente și nici nu lucrăm cu cei care nu respectă tăcerea.

– Domnul doctor, de ce îmi spuneți toate astea? De ce mi le spuneți tocmai mie, un oarecare de pe stradă?

– Mă bucur că mi-ați pus aceste întrebări. În acest fel îmi va fi mai ușor să vă avertizez că putem elimina sau discredită pe oricine își încalcă angajamentul, fără să pară că vă ameninț. V-am spus, vreau numai să fiu sincer.

– Perfect! Și despre ce experiențe e vorba?

– Aici depinde de câți bani vrei să câștigi și de ce poți să faci, răspunse profesorul Jones, care până atunci tăcuse. Lui McLeid acesta i se păru de la bun început antipatic.

– Ce onorarii oferiți? se interesă el.

– Nu avem un tarif fix, râse doctorul Smith. Întotdeauna lucrăm prin consens.

– Atunci, vă rog, spuneți-mi care este cea mai dificilă și mai periculoasă experiență. Fac orice!

– Sunteți sigur?

– Hm, dacă e vorba să-mi tăiați capul...

– De ce, socotești asta un lucru difil? interveni iarăși profesorul Jones. McLeid se încruntă, vrând să riposteze, dar Doctorul i-o luă înainte, izbucnind în râs.

– Dragă domnule Harris, Jones glumește, referindu-se la experiențele noastre privind transplantul craniului... dar nu vă speriați, nu este vorba de așa ceva. Mă gândeam... dragă Jones, mă gândeam la dinozauri... știi, cu ocazia asta rezolvăm și problema cealaltă...

Profesorul dădu evaziv din mână, fără să zică nimic. McLeid se uită la doctorul Smith; acesta afișase un zâmbet încurajator și, după câteva clipe, continua:

– Domnule Harris, în urmă cu mai multe milioane de ani, cu mult înainte de apariția omului, Pământul era dominat de niște reptile uriașe, numite dinozauri...

– Da, și au pierit acum 65 de milioane de ani.

– Exact, făcu Jones, încântat și, totodată, puțin surprins. Văd că nu sunteți deloc străin de problemă!...

– Domnule doctor, nu mă judecați după situația în care mă aflu acum... sunt silit să fac asta; și altele, mai riscante, dar înainte de a decădea atât am fost un bun elev și, mai apoi, un destul de bun student. Am studiat ingineria timp de trei ani, după care însă am fost prins cu droguri și exmatriculat definitiv.

– Regret asta, domnule Harris, dar mă bucur că putem dialoga la un nivel mai înalt... După cum ziceam, extincția dinozaurilor a avut loc la sfârșitul Cretacicului. Cauza masivului dezastru este necunoscută, deși ipotezele nu lipsesc: un meteorit ce a provocat o iarnă prelungită, o cometă, un virus, un exces de calciu ce a betonat ouăle dinozaurilor sau, dimpotrivă, o carență acută ce le-a distrus scheletul... Nimeni nu știe adevărul, în afară de bunul Dumnezeu. Noi însă vrem să aflăm care a fost adevărata cauză, dincolo de toate ipotezele și speculațiile; de aceea, am descoperit o modalitate de a ne deplasa în timp...

– Giumiți! exclamă McLeid.

– Deloc! Este un lucru real deja. Și chiar mă mir că nu a fost descoperit până acum, după cât s-a scris pe tema asta. Ceea ce ne interesează este să trimitem în Cretacic un complex laborator automat, care să înregistreze tot ce-ar putea avea legătură cu moartea dinozaurilor; factori chimici, fizici, meteorologici, climaterici, biologici, ecologici, tectonici și orice s-ar mai putea pune pe seama dispariției lor. Laboratorul are în el tot ce-i trebuie, de la camere video și termometre, până la instalații de sinteză și chiar un microreactor nuclear.

– Și atunci, eu... eu ce rost mai am?

– Rolul dumneavoastră este de a supraveghea tot acest complicat mecanism de la pupitrul de control, ajutat de un computer. Laboratorul lucrează singur, știe cu precizie ce trebuie să facă. Dumneavoastră numai îi dați indicații printr-o tastatură, în caz că senzorii semnalizează vreo defecțiune; de asemenea, trebuie supravegheate operațiunile de reîmbarcare a tuturor obiectelor împrăștiate pe teren, pentru că nu trebuie să lăsăm acolo *nici măcar un ac*. Știți, faptul că ați studiat ingineria vă avantajează foarte mult, ca și pe noi de altfel, deși oricum va trebui să parcurgeți un curs intensiv de o săptămână, absolut necesar.

– O săptămână?! Mie îmi trebuie banii chiar mâine!

– Dacă sunteți dispus să vă bizuiți pe discreția și loialitatea mea, v-aș putea ajuta cu plăcere și în această problemă!

– Domnilor, uite care este *problema!* Voi fi sincer. Am făcut o prostie, acum câțiva timp, și în momentul de față o puternică bandă din oraș îmi vrea capul. Dacă nu plec mâine dimineață, mai târziu nu mai apuc.

– Nici o problemă, domnule Harris. Vă putem găzdui până atunci... N-aveți nici o grijă.

– Asta n-ar fi rău, aprecie falsul Harris. Ei, și-acum – care-i prețul?

Doctorul Smith gesticulă evaziv, în timp ce se ridică din nou, făcând câțiva pași prin cameră.

– Nu ne-am gândit niciodată la un preț anume... dar cred că suma de 100.000 de

dolari ar fi întru totul convenabilă. Ce ziceți?

Deși pe fața sa nu se putu citi nimic, McLeid fu surprins de suma exagerat de mare, la care nu se așteptase sub nici o formă. Totodată, își aminti cuvintele Bunicului Wilson: „Cine-ar da atâția bani unor prăpădiți ca noi?”.

– Este o sumă ce impune respect. Și nu cred să aveți ceva împotriva dacă vă rog să-mi expuneți, cu precizie, și riscurile. Pentru atâția bani, riscul trebuie să fie enorm.

– Mda, sigur, există și un oarecare risc. Însă banii vă vor răsplăti nu atât activitatea și expunerea la vreo primejdie, cât discreția.

– Totuși, care este acest risc?

– Teoretic, e unul infim și constă în posibilitatea de a ajunge în alt timp decât cel preconizat sau, mai rău, de a nu mai nimeri înapoi, în timpul din care ați plecat... Dar, vă repet, calculele sunt foarte precise, iar probabilitatea amintită extrem de redusă.

– A mai făcut cineva acest drum?

– Nu, răspuse sec profesorul Jones. Nu-ți vom ascunde acest lucru. Am trimis obiecte în trecut – camere video, de exemplu, sau cinci dolari pe o distanță de vreo 60 de ani, necesari doctorului Smith pentru a-și cumpăra dulciuri, copil fiind, dar niciodată oameni!

McLeid nu-și dădea seama dacă bătrânul profesor râde el el ori nu, dar nu avea încotro – *trebuia* să accepte orice. Totuși, mai încercă ceva, în ideea de a ști cu precizie pe ce poziții se situează.

– Mă gândeam la un fapt,

domnule profesor, zise el. Ce credeți că s-ar întâmpla dacă aș nimeri înapoi nu la timpul stabilit, ci acum, și aș refuza oferta dumneavoastră?

– Ai face o mare greșală, răspuse liniștit bătrânul savant. Unu – pentru că, oricum, drumul îl vei fi făcut deja și, deci, te vei fi expus la riscul de care te temi; doi – pentru că vei fi nevoit să te reîntorci în stradă, unde vei fi luat în primire de cei care te vânează. Ce părere ai?...

O săptămână mai târziu, Gary McLeid pășea în interiorul cabinei temporale – un tub de dimensiuni impresionante, așezat la baza unei sofisticate instalații tehnice, încă o dată mai înaltă și mai lată decât tubul, din care răsăreau tot felul de aparate, tuburi nichelate și cabluri. Tot acest complex era amplasat în centrul unui câmp de forță produs de un generator; cei doi bătrâni savanți nu aveau altceva de făcut decât să acționeze câmpul de forță pentru a-l face suficient de intens încât să deformeze timpul și, astfel, laboratorul să se strecoare de-a lungul acestuia, ca un puștan alunecând în jos pe o balustradă, dar nu un etaj, ci 65.000.000 de ani, până în străfundurile istoriei.

– Cum e, Gary? Întrebă în microfon doctorul Smith.

– Nici acasă nu mă simțeam mai bine!

– Perfect, văd că-n ce privește moralul, e-n regulă. Atunci... baftă! Ne vedem peste o secundă!

– O secundă de șase luni, nu? Rămâneți cu bine.

McLeid stătea în picioare, cu o țigară în mână, și privea prin hublou către cei doi savanți, așezați în fața computerului. Văzu degetul Doctorului apăsând o tastă, apoi, în același loc, o ferigă în hublou, iar în spatele ei jungla cretacică se undui sub rafalele unui vânt destul de puternic.

– Pân-aici e bine, vorbi McLeid cu glas tare. Să sperăm că Lousy Miller nu bate până-n Cretacic, ce zici, bătrâne Harris?

Primise instrucțiuni să nu părăsească „palatul”, cum îl denumise, decât în caz de forță majoră, dorind să nu se creeze vreo ocazie de a schimba Istoria cunoscută, datorită vreunui fapt aparent insignifiant: literatura și filmele S.F. ofereau destule avertismente în acest sens, iar McLeid le înțelegea.

Se simțea bine, deocamdată. Nu-i strica o mică vacanță gratuită, care – pe deasupra – se mai lăsa și cu un teanc de bani la care nici nu visase vreodată! Mulțumi în gând dinozaurilor că avuseseră amabilitatea s-o miersească pentru ca lumea să-și bată capul de ce or fi făcut-o, iar el să scoată un ban cinstit; mulțumi celor doi oameni de știință, sergentului Rowley și chiar lui Lousy Miller, în fond, dacă n-ar fi fost acesta, cine știe ce bolovani ar fi cărat acum în schimbul câtorva dolari prăpădiți... În fine, dă-i șaibii de bani, încă n-au apărut, și nici sergentul, nici ticălosul de Miller, nici măcar Adam... Deocamdată singurul om de pe Pământ este Gary McLeid, zis Debarasorul, zis Gary Harris... refugiatul din Cuaternar.

Laboratorul se pusese pe lucru încă din prima clipă.

Două zile nu se ocupă de sol și cu analiza probelor de decol și aer, dar după aceasta totul începu să fie mai interesant; complexul lansă automat baloane de heliu, rachete cu parașută, mici elicoptere telecomandate, roboței auto-propulsați și alte asemenea bijuterii tehnice, care nu „ier-tau” nimic.

Prin hubloul panoramic ce se întindea de la un capăt la altul al „palatului” nu se vedea mare lucru, deoarece acesta nimerise chiar lângă un dâmb înalt, dar McLeid depășă uriașă construcție câteva zeci de metri mai la sud, oferindu-și o priveliște absolut magnifică spre poalele dealului pe care se afla – într-o vale largă, acoperită de vegetație și traversată de un râu destul de lat, în timp ce în depărtări se distindea piscul impunător al unui munte.

Reptilele mișunau atotput-ternice, însă laboratorul nimerise într-o zonă puțin frecventată de către acestea; oricum, McLeid le putea admira oricând, preluând imagini de la nenumăratele camere video amplasate în împrejurimi, pe o rază de mai multe zeci de kilometri. Lucrul îl fascinasă la început, căci privea mișcările greoaie ale Plesiosaurilor sau Megatheriumilor, gesturile agile, de șopârlă, ale Tyranosaurilor, zborul – nefiresc parcă – al Pteranodonilor, lilieci uriași și amenințatori, inconștiența lor animalică, și toate acestea îi dădeau senzația că are loc un eveniment fantastic, că cineva a montat un show paleontologic pentru el, că ia parte la o mare minune a naturii, desfășurată în strânsă legătură cu sosirea lui aici... bineînțeles însă, nu era

vorba de nici o minune, sau – având în vedere că laboratorul rupea logica peisajului preistoric – minunea era chiar acest habitacul și omul aflat în interiorul său... Totul era firesc, natural, AȘA SE ÎNTÂMPLASERĂ LUCRURILE, iar el, omul venit din anul 1981 al erei lui Hristos, era pur și simplu obșnuit cu alte priveliști, altă realitate, altă lume parcă...

Familiarizat cu problema extincției, văzu de la bun început că nici o perdea de fum nu acoperea cerul, consecința a vreunei erupții vulcanice cataclismice sau a prăbușirii vreunui meteorit de proporții; nici un gaz toxic nu otrăvea atmosfera, ca urmare a vizitei nefaste a vreunei comete; mult invocatul iridiu nu deranja pe nimeni, puii spulberau găoacele fără jenă, iar dinozauri în atele încă nu zărise...

Și atunci, care să fi fost, totuși, motivul ce urma să-iucidă? Extincția cea mare nu începuse încă, era clar. Estimările computerului, care aduna încontinuu informații de la aparatura din teren, ordonându-le și coroborându-le, nu indicau cătuși de puțin o mortalitate alarmantă, nici măcar una ușor crescută peste o limită sesizabilă. Trebuia să mai aștepte...

Pentru timpul liber, McLeid avea la bord vreo două sute de casete video și cam tot atâtea audio, de cea mai bună calitate. Epuiză stocul după nici patru luni. Citi și tot ce luase cu el. Începu să-și raționalizeze țigările ce se împușinau îngrijorător, apoi lăsă baltă și exercițiile fizice la cele câteva aparate de forță în cabină. Cel mai mult deplânse, însă, lipsa alcoo-

lului. Avea momente când ar fi băut în neștire... păcat că doctorul Smith și profesorul Jones îi interzisese categoric să ia cu el băutura, oricât insistase pentru asta.

În rest, avea sarcina ca de patru ori pe zi să ceară informații computerului și să ruleze programe de control, lucru care nu-i lua prea mult timp.

După o lună și ceva, avu prima ocazie de a ieși în aer liber – și, totodată, de a înfrunța prima dificultate majoră. O alunecare de teren surpase parțial malul râului, blocându-i cursul și acoperind o mică porțiune de junglă în care se afla amplasată o cameră video. Pierderea acesteia, în sine, n-ar fi contat, partea proastă era că nu putea rămâne acolo – cine știe cum se conserva și peste zeci de milioane de ani cineva ar putea da de ea, și e greu de zis cam ce-ar spune la vederea ei, mai ales dacă evenimentul ar avea loc mai aproape de anul 1981, prin secolul XIX, de pildă. Consecințele ar putea fi incredibile... Televiziunea ar putea lua o cu totul altă turnură, cine știe, poate domnul și doamna McLeid n-ar mai fi avut motiv să stea fascinați în fața primului televizor pe care îl cumpăraseră, în vara aceea a lui '54 (având în vedere că, în noua variantă a Istoriei, televiziunea se extinsese încă din vremea primului război mondial, când lumea urmărea îngrozită reportajele de la Ypres și Mărășești) și, deoarece n-au mai stat până la ora unu noaptea în fața televizorului, n-ar mai fi fost obosiți, și doamna McLeid n-ar mai fi uitat să-și ia pilula anticoncepțională, dar ori-

cum ar fi făcut dragoste cu domnul McLeid, însă n-ar mai fi rămas gravidă, iar Gary nu s-ar mai fi născut, sau poate ar fi apărut mai târziu și n-ar mai fi fost el...

Genul acesta de speculații ajunsese să-l obsedeze, de aceea se strădui să le lase baltă și să se concentreze asupra recuperării camerei video. Zbură cu elicopterul până la locul calamității, unde o masă enormă de pământ, bolovani și pomi se prăbușise la vale, iar apele transformaseră totul într-o mlaștină greu de abordat. Camera emitea un bip-bip continuu, ce-i permise lui McLeid să identifice cu precizie locul în care se afla aceasta: la vreo cinci metri adâncime, sub noroi, într-o poziție greu de atins. Se luptă mult cu mâlul, ca și cu apa ce curgea pe alocuri în firifoare mai mari sau mai mici, iar după câteva ore cupă instalajii de săpat se vede că lovii camera, căci aceasta își întrerupsese brusc emisia.

– Fir-ar să fie, exclamă McLeid, epuizat. Dacă se duce și mai la fund e pierdută!

Întră chiar el în groapă și, murdăririndu-se din cap până-n picioare, reuși să dea de cameră și de tija de susținere. Legă cablul de aceasta din urmă, se urcă cu marea greutate la loc în carlingă, așa murdar cum era, și acționă trolul care smulse aparatul din noroi. Împreună cu instalația de săpat, îl băgă în cala elicopterului, pe care îl pilotă spre „palat“. Odată ajuns acolo, primul lucru pe care-l făcu fu să-și dea jos combinezonul plin de noroi și să-și admire fața și părul, care erau la fel de negre;

oțând, amână puțin spălatul camerei și al excavatorului pentru a face o baie într-un mic lac din apropiere, cercetat în prealabil și declarat „fără pericole“.

Întârzie aproape o jumătate de oră, bălăcindu-se și înotând în voie, bucuros că scăpase din cușcă, înșelându-și – chiar și numai pentru scurt timp – autopri-zionieratul. Când ieși din apă era ora trei după-masă și soarele încă ardea. Obosit cum era, se trânti pe o pătură, gol-puşcă, și închise ochii, hotărât să doarmă o oră...

Avu un vis urât: se făcea că zbura cu elicopterul și că era atacat de un șarpe gigantic căruia îi reteza capul cu elicea, dar sângele reptilei țâșnea inundând carlinga și înecându-l... Se trezi brusc, văzu că totul e în regulă, răsă și se ridică. Dar...

– Ihh, făcu el cu scârbă, văzând pe propriul său picior trei lipitori grase, inelate, care-i sugeau sângrinoase sângele. Le smulse și le aruncă la loc în apă, după care intră repede să-și dezinfecteze locurile în care fusese mușcat. Puse deasupra un pansament impermeabil, apoi, numai în slip și în ghetete sale cu numele unei feline fantastice (pentru că încă nu exista), spălă instalația de săpat, video-camera dezgropată și carlinga cu ajutorul unui jet puternic de apă, încheindu-și astfel victorios misiunea.

Mai trecură încă patru luni... Începuse să se plictisească de moarte, în schimb Marea Extincție se

lăsa încă așteptată. Să fi fost oare greșite calculele celor doi savanți? Aceștia vorbiseră de o precizie de 1 la 10.000 ceea ce însemna 650 de ani, cu alte cuvinte exista riscul ca dispariția actualilor stăpânitori ai Pământului să se producă cu peste o jumătate de mileniu mai târziu... deci PREA târziu!

Cadavrele reptilelor erau analizate complex, pe toate planurile, cu cea mai mare atenție, iar datele – stocate în memoria computerului; mostre prelevate din corpurile lor erau puse la congelat pentru a fi duse înapoi în viitor, la fel cu diverse eșanțioane vegetale și minerale. Lui McLeid îi părea rău că venise prea devreme, pentru că misteriosul motiv al extincției devenise o ade-vărată obsesie pentru el. Privea siguranța și seninătatea cu care dinozaurii își desfășurau existența, încerca să le evalueze numărul total, probabil mai mare decât cel al oamenilor anului 1981 după Hristos, și nu putea realiza că mai mult sau mai puțin brusc, miliardele de reptile, acum înțesând peisajul, vor înceta să mai existe. Lumea acestui sfârșit de Cretacic era la fel de greu de imaginat fără dinozauri, ca și lumea vremurilor sale fără cele cinci miliarde de Homo Sapiens.

Timpu pe care-l mai avea de petrecut în preistorie se apropia de sfârșit. O parte din McLeid tânjea după civilizație, după o femeie fără prejudecăți în materie de sex, o sticlă de brandy franțuzesc, un prieten cu care să schimbe o vorbă, eventual după înghesuiala dintr-un mare oraș, în care să se scufunde cu voluptate; în

schimb, cealaltă parte din el
ura ideea de a se întoarce în
mijlocul societății rele, ra-
pace, distrugătoare și mur-
dare a sfârșitului de secol
XX; de aici, din timpurile
acestea liniștite, învăluite
într-o atmosferă curată, la
adăpost de primezii și de
boli, nume ca Mafia, Kremlin
și Vietnam, realități ca foa-
mea, comunismul sau mala-
ria reprezentau ceva de dome-
niul imposibilului, ca și cum
le-ar fi auzit de la

oamenii adesea au comis
eroarea de a interpreta feno-
mene aparent inexplicabile
numai prin reducerea lor la
explicații bazate pe cunoș-
tințele deja existente, în loc
să procedeze exact invers:
analizând mai bine noile
fenomene, să câștige cunoș-
tințe pe baza cărora să poată
explica în mod corect acele
lucruri aparent imposibile, din
punct de vedere cla-
sic),

tămâni și care se dovede-
destul de dificilă, deoarece,
în câteva rânduri, mini-eli-
copterele se defectaseră și
nu mai puteau zbura înapoi,
iar în alte locuri emițătoarele
sondelor se descărcaseră
din pricina umezelii și trebui
să le caute cu detectorul de
metale... Se văzu nevoit să
facă o sumedenie de dru-
muri, care

Desen de Walter Rjess

u n
nebulon, un psihopat
ce-ar fi perorat absurdității.
Avea momente când îl încera
un inexplicabil sentiment
de vinovăție, știind că aceste
lucruri distrugătoare vor
apărea, totuși, spre a otrăvi
viața normală a omenirii, și
că el n-a făcut nimic să le
împiedice.

Dar ce putea face?

Nimic, bineînțeles...

Vedea timpul ca pe un flu-
viu (așa cum și-l imaginează
omul, de obicei), făcând gre-
șeala de a-l concepe sub
aspect *material*, de unde și
concluzia eronată că mersul
în timp este imposibil, dato-
rată logicii materialiste; dar

iar
civilizația umană ca
pe o barcă dusă de curent.
Nimeni însă nu poate ști
când vine cascada unui
război sau vârtejul unei
catastrofe naturale; el singur
— Gary McLeid — e capabil să
vadă aceste pericole... dar,
din păcate, nu poate face
nimic. Este singur împotriva
a 65.000.000 de ani, a spiri-
tului de concurență absolut
necesar supraviețuirii, a
aceselor de furie ale naturii
și, ca o încununare, a cozii
Diavolului...

Ros de gânduri, se puse
pe lucru. Trebuia să supra-
vegheze strângerea tuturor
obiectelor și aparatelor
împrăștiate pe continent,
acțiune care dură trei săp-

însă nu-l deran-
jară foarte mult, având în
vedere lunile petrecute în
„palat”. Admiră de aproape
splendidele și fascinantele
reptile, sperie pterodactilii cu
propriul său pterodactil me-
talic și se chinuie necontent
să-și dea seama ce i-ar
putea decima atât de tragic
și de eficient pe acești sâr-
mani stăpâni ai planetei.

Cu numai două zile înainte
de plecare, când absolut tot
ceea ce descărcase labora-
torul stătea iarăși în cale
acestuia, McLeid călcă pen-
tru prima dată consemnul,
simțind nevoia să iasă din
cușcă, dar nu în interesul
misiunii, ci, pur și simplu,
pentru a mai face o plimbare
în mijlocul „prietenilor” săi pe
care, în mod sigur, nu-i va

mai vedea niciodată, decât – poate – în albume paleontologice. Luă elicopterul și survolă regiunea la mică înălțime, coborînd pe marginea unui lac foarte întins. Era numai în pantaloni, ghețe și tricou. Fumă o țigară la malul lacului, privind asfințitul soarelui care colora totul într-o lumină sângerie. Zâmbi la gândul că poimăine poate va trece prin același loc, pe o stradă sau prin-un parc, fără să știe: li veni o idee stranie: cine avea o mai mare trecere în ochii Creatorului, oamenii sau dinozaurii? După câte se părea, iată, aceștia din urmă au căzut în dizgrația divină; ei, care se potriveau de minune în sânul Naturii, pe care nu o deranjau și nu o încurcau cu nimic; și asta în favoarea omului – creatură orgolioasă, crudă, războinică, aflată într-un permanent conflict cu Natura, pe care încerca întruna s-o schimbe, s-o pervertească, s-o anihileze, începând cu defrișările masive, ucișoase, trecând prin poluare și până la ultima limită, modificarea celui mai sensibil lucru primit de la Natură, corpul omenesc: operațiile de schimbare a sexului, de pildă.

Aruncă țigara și se urcă în elicopter, plecând la „palat”. A doua zi, la ora prânzului, trebuia să aibă loc marea călătorie, escaladarea muntelui temporal; urma să se cațere prin crăpăturile secolilor, să se agațe de colțurile mileniilor și să cucerească în cele din urmă cota finală, de 65.000.000 de ani, a piscului 1981. Din fericire, era mai greu de gândit decât de făcut; practic, nu trebuia decât să stea în „palat” la ora 12 a.m. fix, când cei doi

bătrâni și geniali savanți aveau să acționeze câmpul de forță ce urma să aspire laboratorul în viitor.

La 11:59 deschise ușa „palatului” și, cu țigara între buze, luă din grămadă un os de reptilă, cules cu câteva zile în urmă. Privind ceasul, așteptă scurgerea clipelor. La momentul critic, când mai era doar o secundă, mâna sa zvâcni drept în subsolul din Halloween's Road, rostogolindu-se pe podea. Cei doi oameni de știință tresăriră puternic, căci nu se așteptau la una ca asta, iar McLeid pufni în râs, amuzându-se de mica răzbunare în fața profesorului, dar bucuros că totul se sfârșise cu bine. Pășii afară, în atmosfera brusc familiară a secolului XX.

– Totul e-n regulă, domnilor?

– Ba bine că nu! răspunse fericit Doctorul și respiră ușurat.

Chiar a doua zi, o vastă activitate de interpretare a datelor stocate în memoria computerului debută sub supravegherea profesorului Jones, asistat de câțiva colaboratori credincioși. În paralel, doctorul Smith ascultă avid relatarea lui McLeid, privirea sa fiind mai haotică și mai fixă ca niciodată. Debarasorul îi prezentă și înregistrările realizate la fața locului, explicându-i amănunțit fiecare cadru, fiecare eveniment. Doctorul nu ezită să-i facă lui McLeid tot felul de analize și investigații, pentru a vedea ce efect avusese călătoria asupra lui, și constată că nici o influență negativă nu se făcuse simțită.

Țesuturile sale erau extraordinar de bine oxigenate, organismul funcționând sânguinos. Mai slăbise vreo două kilograme, e-adevărât, iar la contactul cu aerul poluat al Cuaternarului târziu tuși puțin, însă, în rest, totul era perfect.

– Ești sănătos tun, Gary. Te invidiez pentru condiția ta fizică.

Debarasorul mai stătu vreo lună cu cei doi savanți și colaboratorii acestora, într-o vilă din apropierea marelui oraș, la adăpost de Lousy Miller și cu senzația reconfortantă a unui cec – vulgar de consistent – în buzunar. Fu o lună de vis, în care McLeid își făcu de cap, sub privirile îngăduitoare ale gazdelor sale. Femei, băutură, mâncăruri rafinate, orgii nocturne, nimic nu scăpă neîncercat. Și, în fond, merita. Din disperare sau nu, actul său fusese unul de curaj și, pe deasupra, bine dus la capăt.

– Domnule profesor, îi spuse într-o bună zi McLeid savantului cel ursuz, iertați-mă dacă vă pun o întrebare personală, dar... ați făcut cumva baschet în tinerețe?

– Nu, Harris, am jucat țintar, mormăi Jones, concentrat asupra muncii sale.

Debarasorul făcu un gest de disperare și strânse mâna doctorului Smith.

– Mi-a făcut plăcere, domnule doctor. Dacă vreodată vă hotărâți să mai faceți vreo călătorie, dacă, știu eu, doriți un poster original cu Elena din Troia sau să-i dați peste mână lui Lee Harvey Oswald, vă stau la dispoziție. Un telefon și sunt aici.

– Mulțumesc, dragul meu, dar în mod sigur mai e destul timp până la următorul salt

peste ani. Și ți și tu de câtă energie e nevoie și nu cred că vom reuși s-o obținem prea curând, fără a alerta autoritățile. Cine știe dacă mai apuc ziua aceea, sunt bătrân, Gary, băiatule! Am 79 de ani! Poate Jones să te mai ajute, el n-are decât 71...

– Profesorul Jones?... Hm, știți doar că nu prea mă înghite..., șopti el.

– O, exagerezi! Jones e băiat bun, dar cam morocănos, răspunse doctorul pe același ton.

– Mă rog... La revedere, doctore.

– Rămâi cu bine, Gary.

– Vă salut, domnule profesor!

– Salut, Harris, rosti bătrânul fără să se întoarcă, dar vizibil ușurat că scapă de el. McLeid gesticulă demonstrativ în direcția doctorului, apoi plecă, arborând mina lipsită de griji a omului care are în bancă un cont cu 5 zerouri în coadă.

Rămași singuri, cei doi savanți oftară, iar profesorul se întoarse către colegul său.

– Jim, tu ți-ai risca viața pentru o sută de mii?

– Ce-ți veni?

– Răspunde-mi, te rog. Da sau nu?

– Eu, personal, la etatea mea, nu. Cât despre Harris, după cum vezi, a fost fericit să petreacă o vacanță pentru această sumă.

– Bun. Dar, spune-mi, ce-ai zice dacă cineva s-ar juca cu viața ta pentru aceeași sumă?

– Oh, Jones, cred că ți-ai pierdut mințile. Ce naiba-ți veni, așa, deodată?!

– Dragă Jim, uite care-i treaba... Mie, acest Harris nu mi-a plăcut de la bun

început. Fața oacheșă, pumnii de boxer de mână a șaptea, chestia cu drogurile în școală și încurcăturile cu Mafia... toate acestea nu sună deloc bine. Și totuși, am avut o tresărire interioară, amintindu-mi cum a apărut din trecut, zâmbitor și pus pe glume.

– Dar de ce?

– Ții minte ce zicea despre reptilele văzute, că parcă îi era milă de ele, cum tiranizau atotputernice lumea fără să știe că numai în câțiva ani, sau zeci de ani, vor fi toate hrană pentru viermi? Ei bine, într-o situație cel puțin la fel de gravă a fost și el, și încă mai este, dar n-a știut, nu știe, și e la fel de inconștient ca și ele.

– Ce vrei să spui cu asta? Întrebă intrigat și interesat Doctorul.

– Aruncă o privire la monitor, Jim.

Degetele profesorului alunecară peste tastatură și un grafic apărură pe ecran.

– Uite. Prima lună: rata mortalității dinozaurilor pare normală și o socotim 100%. Luna a treia: urcă la 102%. Mă rog, să zicem că a fost un accident. Luna a patra: 103%. Luna a cincea: 105%. Luna a șasea: 108%. La plecarea lui Harris, rata mortalității era, deci, cu aproape o zeceime superioară a celei de la sosirea sa.

– Vrei să spui că *extincția începuse*?... Nu te arunca, Jones. Poate fi o simplă epidemie.

– Jim, *chiar este* o epidemie.

– Ei, vezi?!

– Da, dar nu știi totul. Nu este vorba de una obișnuită, ci de decese cauzate de motive atât de diverse, încât ai senzația că, brusc, au

izbucnit *mai multe epidemii* în același timp.

– Imposibil!

– Bineînțeles. Tocmai asta mi-am spus și eu: probabilitatea ca două epidemii majore să aibă loc în același timp este extrem de mică, iar când e vorba nu de două, ci de douăzeci, atunci obligatoriu trebuie să existe un cât de mic factor comun. De ce unii dintre dinozaurii piereau de infecții ale aparatului respirator, în mod normal puțin periculoase, alții de la răni infectate, iar o a treia categorie de la un simplu deranjament stomacal? Ei, care aveau stomacuri așa de rezistente? Nici un virus, cât o fi el de puternic, nu poate acoperi un spectru atât de larg de afecțiuni. M-am gândit la un moment dat că, dintr-un motiv misterios, atmosfera s-o fi suprasaturat de microbi și viruși – o proliferare demențială a acestora, ce ar fi ridicat în mod spectaculos și radical rata îmbolnăvirilor... Dar așa ceva nu s-a petrecut, aparatura ar fi sesizat imediat un eveniment de asemenea amploare! Și atunci, am găsit altă explicație, mult mai plauzibilă: brusc, dinozaurii rămăseseră fără nici o apărare în fața agenților patogeni...

– Sistemul imunitar?

– Exact, încuviințată grav Jones. Înțelegi? Este vorba de un virus *perfid*. Nu dărâ-mă zidurile cetăților, se strecoară înăuntru și omoară paznicii, deschizând apoi poarta dușmanilor, până și celor mai slabi!

– Stai puțin, făcu doctorul Smith. Am auzit despre cazuri – extrem de rare – în care anumiți copii s-au născut fără puțința de a se

apăra în fața microbilor, datorită unor sisteme imunitare ineficiente, moarte... Dar era vorba despre excepții, un caz la o sută de milioane sau cam așa ceva. Aici, însă, a fost implicată o întreagă specie!

— Ușiți de MUTAȚIILE JONES-SMITH! zise tăios profesorul, și atunci colegul său înlemni. Da, da, am impresia că ele sunt de vină. Cred că ele au creat o nouă ciumă!

— Și Harris?...

— Nu știu. Când plecase de aici era perfect sănătos. În definitiv, era om, nu dinosaur... Dar altceva mi-a dat de bănuț, asta ca să nu zic că mi s-a făcut părul măciucă! Privește aici, Jim.

Profesorul deschise o mapă și scoase din ea o revistă cu coperte colorate, pe care o răsfoi rapid.

— „Los Angeles Scientific Tribune”, spuse el, numărul de săptămâna asta. Citește acest articol...

— Glumești?

— Nu glumesc. Fă, doar, ce te-am rugat!

Încă nedumerit, doctorul citi repede articolul respectiv.

— Acum ce-ai de zis? Întrebă Jones, când colegul său termină lectura.

— Habar n-am... Aparent, lucrurile au câte ceva în comun, e-adevărat... dar, de fapt, ce legătură poate exista între o boală din zilele noastre, ce se ia prin contact sexual și sânge, și o epidemie de epidemii din Cretacic?

— Există, Jim. Și, culmea, cei ce au realizat-o *suntem noi!*

Cercetările continuă. Profesorul Jones se interesă

despre noul virus aflat în atenția specialiștilor, denumit HIV, precum și despre victimele sale, cărora odiosul microorganism le dădea lovitura sub centură, distrugându-le capacitatea de a-și anihila dușmanii. Pur și simplu, HIV lega victima de-un par în mijlocul bacteriilor fioroase și necruțătoare, a bacililor agresivi și a virusilor nesătuți. Efectul lui HIV asupra organismului se numea Sindromul Imunodeficienței Dobândite, sau SIDA, sau AIDS, și profesorul se mira că cercetările specialiștilor din întreaga lume nu-i găsiseră încă nici un antidot.

— Oricum, e o chestie de luni de zile, zicea el. Ca mâine-i gata!

Era, după cum știți, anul 1981...

Timpul trecea. Cu Gary vorbeau o dată la câteva luni. Se instalase în Marea Britanie și o ducea bine, afacerile îi mergeau excelent. Era cam supărat că pierduse puțin în greutate și nu reușea să pună la loc, dar având în vedere viața lejeră pe care o trăia, în huzur și îndestulare, uită repede de această grijă.

— Smith, nu crezi că ar trebui să-l chemăm și să-i facem niște analize?

— Nu cred, răspunse Doctorul. N-are nimic, deocamdată, de ce să-l speriem degeaba?

— Nu uita că a scăzut în greutate, Jim.

— Ei, și? Nu e concluziv. Hai, Frank, las-o baltă. Exagerezi.

Lunile treceau pe nesimțite. În 1983 încetă din viață Rock Hudson, actorul preferat al doctorului Smith, doborât de necruțătorul HIV. Din

bărbatul falnic ce aprinsese înimile femeilor (și, din păcate, nu numai ale lor), starul ajunsese un biet moșneag, slab și neputincios.

— Nici acum nu vrei să-l chemăm pe Harris?

— Ascultă, Frank, hai să fim practici. Chiar dacă-l chemăm și-i facem analize și le verificăm și vedem că are SIDA, ei bine, cu ce ne alegem din asta? Sau pe el cu ce-l ajută că știe ce are?!

— Stai liniștit, că nu-i spunem nimic!

— Asta-i bună! Îl crezi atât de redus mental încât să nu-și dea seama că ceva nu e în regulă, dacă-i facem analizele așa, pe nepusă masă? Plus că, acum, până și copiii au aflat de SIDA. Îți zic eu ce iese din asta, ne dă în judecată că l-am îmbolnăvit, asta o să facă, și nu cred că-ți convine.

— Treaba ta, dar pariez pe 100.000, cât i-am dat și lui, că în mai puțin de o lună o să ne sune, c-o falcă-n cer și una-n pământ. Te prinzi?

În decembrie 1982, Ștefan Troțuș, un tânăr medic bucureștean, reuși să evadeze din Republica Socialistă România, pușcăria de model asiatic a latinătății est-europene. Curajosul fugar trecu granița cu mare greutate, urmărit de grănicerii care-l împușcară în picior. Ajuns totuși în Iugoslavia, fu preluat de autoritățile de acolo și transportat în lagărul german de la Dreiskirchen, unde stătu trei luni, la capătul cărora făcu rost de bani îngrijind copilul unuia dintre polițiștii nemți. Așa reuși să plece în Anglia, unde primi

azil politic, dar nu se putu angaja ca medic, fiind tânăr și lipsit de experiență (fugise la începutul stagiaturii). Pe deasupra, șchiopăta ușor din cauza rănii de la picior. Până la urmă, găsi însă un anunț promițător și, astfel, ajunse față în față cu Gary Harris – numele sub care McLeid-Debarasorul era cunoscut în Marea Britanie. Acesta îi oferii un post bine plătit în Statele Unite, ca medic plin, în schimbul unor mici servicii. Tânărul Steven Trotus primi bucuros și peste două luni era angajat la laboratoarele Smith-Jones, în urma unui concurs pe care-l câștigă atât datorită cunoștințelor sale teoretice, cât și grație faptului că bătrânii savanți căutau oameni discretii și, dacă se poate, străini, fără prea multe legături în SUA.

Într-una din zilele ploioase ale începutului primăverii lui 1987, Gary McLeid-Harris primi raportul ultrasecret al doctorului Trotus cu privire la activitatea patronilor săi. Îl citi dând din cap a înțelegere, apoi goli paharul de brandy. După asta vorbi în interfon cu secretara sa:

– Karen?

– Da, domnule?

– Reține-mi, te rog, două bilete pentru New York la zborul de mâine dimineață, și anunță-l și pe Wellstone!

Când majordomul îi pofti în casă pe cei doi bărbați, aceștia se prezentară: Harris & Wellstone. Așteptară câteva minute, la capătul cărora profesorul Jones și doctorul Smith apărură cu mers precipitat. Deși știau despre cine e vorba, bătrânii

avură un șoc văzându-l pe fostul lor asociat.

– Bună ziua, domnilor, îi salută acesta. Vi-l prezint pe dl. Wellstone.

După formalitățile de rigoare, se așezară din nou, în fața unor pahare cu băutură fină, de care însă nu se atinse nici unul dintre ei.

– Cum o mai duceți, domnule doctor Smith? Văd că arătați la fel de bine ca și acum șase ani!

– Exagerezi, Gary, băigui doctorul, dar sclipirea aceea dubioasă din ochii săi, care-l făcuse pe Bunicul Wilson să-l califice drept „nebu”, nu se stinsese.

– Și nici dumneavoastră, domnule profesor, nu arătați prea rău. De fapt, sunteți neschimbat... Mă bucur pentru amândoi! Oricum, nici eu nu sunt mai prejos, ba chiar m-am mai îngrășat puțin, ce ziceți?!

Gary McLeid slăbise îngrozitor, aproape 30 de kilograme, și tocmai de aceea fuseseră șocați bătrânii. Mușchii îi atârnavă moi, se trăsesse la față, iar umerii îi erau căzuți.

– Nu-i așa că sunt neschimbat? A, mă rog, că mi-e teamă să nu răcesc sau să nu mă înțep în deget, ca să nu mor, asta-i un fleac! În rest, toate-s bune!

– Ce vrei să spui, Gary? Încercă doctorul să se apere.

– Nu mai faceți pe neștiutorul, domnule doctor! Am înțeles de mult că mi-am vândut sănătatea-pentru o sută de mii de dolari.

– Dragă Gary, stai puțin, dar... mai întâi spune-mi de ce-ai slăbit în halul ăsta! făcu bătrânul, încercând să atace, sub masca grijii părintești.

– Las-o baltă, Jimmy, se auzi atunci, cu totul surprin-

zător, glasul lui Jones. De ce nu vrei să mori cu fruntea sus?

McLeid îl privi uimit. Așadar, profesorul era mai omenos decât colegul său? Sau doar ceva mai ramolit?

– Domnule Harris, i se adresă Jones, știm pentru ce ai venit aici. Ești bolnav de SIDA, mai mult ca sigur, și dorești să te răzbuni. Greșesc?

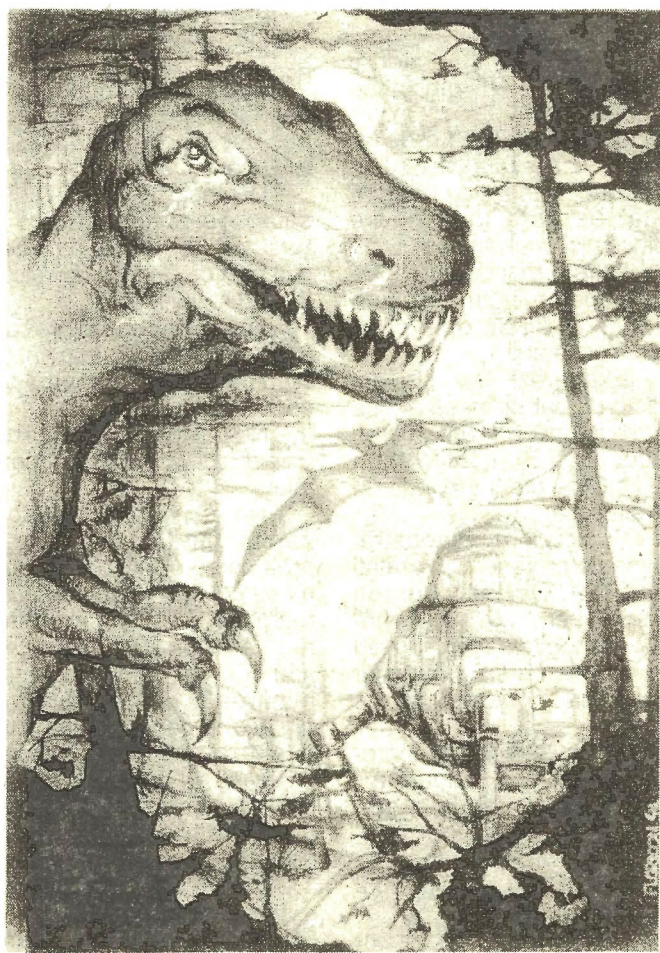
– Nu, domnule profesor. Aveți dreptate. Numai că nu cred că știți în ce anume va consta răzbunarea...

– Nu-i deloc greu de ghicit: viața noastră pentru a dumitale!

– Nu, domnule profesor, zâmbi trist McLeid. N-ar fi prea corect. Deși pe vremuri mi se spunea „Debarasorul”, n-am fost niciodată un criminal. Deocamdată vreau să știu cum s-a produs contaminarea și cu ce mă puteți ajuta... În ce va consta răzbunarea, veți afla la sfârșit. Oricum, nu e nevoie să vă chemați gorilele. Revanșa va fi de altă natură: nu vă voi uicide! Și acum, vorbiți.

Ultimele trei cuvinte fură rostite pe un ton foarte dur. Privi către Wellstone, care încuviință grav din cap.

– N-are rost să-ți ascundem nimic, încep profesorul. Vei afla tot adevărul. Iată: experiențele referitoare la deplasarea în timp – experiențe de mică amploare, cum ar fi trimiterea unei cutii cu albine zece minute în viitor, sau a unei camere video o oră în trecut – ne-au relevat un lucru destul de neplăcut: câmpul de forță ce determina transferul producea adesea mutații asupra materiei vii transferate; din ce motiv, nu știm nici în ziua de azi. Le-am numit MUTAȚIILE JONES-SMITH. De efectul

Desen de Florin Constantin

mutagen al câmpului ne-am dat seama cu certitudine cu numai trei zile înainte de sosirea dumitale la noi, cu Mafia pe urme. Îți dai seama, era o ocazie nesperată să găsim un om în stare de orice pentru a-și salva pielea, în stare chiar și de un alt risc. Bănuiești, probabil, că *acesta a fost, de fapt, adevăratul motiv al prezenței dumitale la bordul complexului...*

– Continuați, domnule profesor, îl îndemnă liniștit McLeid, văzând că bătrânul se oprise, dorind să vadă ce

efect au spusese sale asupra ex-cobaiului sacrificat.

– Da, da, șopti profesorul. După încă un moment de tăcere, reluă: Ne-am cam certat între noi, dar în cele din urmă curiozitatea a învins și hotărîrea de a te trimite în brațele dinozaurilor a rămas valabilă, deși știam foarte bine că poți fi afectat de mutații.

– Numai puțin, făcu McLeid. Mutațiile, oricum, nu cred că m-ar fi afectat *pe mine*, nu? Nă mi-ar fi făcut capul mai maresau trei

mâini! Bănuiesc că era vorba de urmașii mei...

– Din ce-am observat până acum, n-ar fi fost absolut imposibil să fie vorba chiar de dumneata, oftă profesorul Jones. Mutațiile îți puteau modifica, chiar și infim, codul genetic, și atunci la rematerializarea ulterioară saltului în timp, urma să devii altfel... E sinistru, dar adevărat. După ce te-ai întors, te-am luat și te-am examinat pe toate părțile, fără să descoperim ceva schimbat. Am comparat ADN-ul tău de după sosire cu cel de dinainte – ți-am păstrat o șuviță de păr din ziua aceea în care te-ai tuns – și am constatat că erau identice. Totul părea în regulă.

– Și-atunci?

– Și-atunci, oftă iarăși bătrânul savant, n-a trecut mult timp și mi-am dat seama că, totuși, nu era chiar totul în regulă. Cercetam probele prelevate din carnea și sângele reptilelor vii, când am descoperit un virus neobișnuit, necunoscut; în același timp, mai știam și de creșterea ratei mortalității reptilelor cu 8% în numai patru luni, și ne-am amintit de un articol publicat în „Los Angeles Scientific Tribune”, referitor la patologia sistemului imunitar, mai precis la cele câteva cazuri existente la acea dată, de dezarmare a acestui sistem fie de către viruși noi, până atunci necunoscuți, fie datorită unei ereditați defectuoase. SIDA însă, virusul HIV, nu apăruse încă. Existau niște forme asemănătoare, dar mai puțin viabile, care n-ar fi fost o problemă atât de mare; în scurt timp, însă, HIV a „erupt” aici: în America de Nord, Statele Unite, California, Los Angeles.

Existau, deci, două evenimente: una, *începutul Extincției în Cretacic*, la două luni după sosirea dimitale acolo, când reptilele (și nu numai ele) începuseră să moară pe capete datorită unui virus anume: doi, *începutul Extincției în Cuaternar*, adică această îngrozitoare epidemie a deceniului opt, SIDA, datorată aceluiși virus, tot la câteva săptămâni sau luni după sosirea dimitale aici. Nu e dubios? Până să ajungi acolo, virusul nu exista, sau nu sub forma asta; până să te întorci aici, HIV nu exista în acest loc... Și la noi, și în Cretacic, *apariția dimitale declanșează genociduri virotice!*

Câteva clipe se lăsă o tăcere deplină.

– Explicații ar fi multe, răsuflă greu profesorul Jones. Nu știm nici noi care-i cea corectă... Să fi fost HIV un inofensiv virus din preistorie, cărăua prezența câmpului de forță la sosirea complexului i-a produs o mutație ce l-a făcut agresiv, determinându-l să dea iama în bieții dinozauri – coloșii aștia blindaiți, insensibili la gloanțele dumdum, dar vulnerabili în fața unui minuscul microorganism? Și pe care dumneata l-ai contactat când ai fost mușcat de lipitori și l-ai adus aici, unde l-ai răspândit bine-mersi în cursul celor câteva săptămâni petrecute în vila noastră, timp în care ai avut nenumărate aventuri sexuale, ții minte?

În acest caz, suntem *vic-timele* dinozaurilor!

Sau, poate, exact invers, erai gata bolnav de SIDA (acceptând că ea apăruse deja, nimeni nu știe cu precizie care a fost primul caz) și ai dus-o acolo (eventual

modificată de câmpul de forță mutagen în privința modalității de contaminare – în loc de secreții ale corpului, să se ia, să zicem, prin simpla inhalare), provocând un dinozauricid, o mare catastrofă a Istoriei Planetare, de-și bat capul și acum oamenii de știință invocând ba meteoriții, ba războaiele atomice, ba alte asemenea bazaconii!

În acest caz, suntem *asasinii* dinozaurilor!

– Oricum ar fi, domnule profesor, vă aflați, amândoi, în centrul problemei, asta e clar... Întrebarea este: *ce șanse mai am eu? Ce mai pot face? Cum îmi mai pot salva viața? Ce-mi puteți spune, domnule profesor? Ce-mi puteți recomanda, domnule doctor? Cumva alte o sută de mii, sau poate o sută de milioane de dolari?*

Bătrânul doctor stătuse cu capul plecat tot timpul, în tăcere. Când își ridică privirea, lucirea de nebulie din ochii lui se stinsese, dar parcă și sclipirea de geniu.

– Eu... nu știu... îmi pare rău...

– Domnule Harris, vă voi spune eu cum stă problema, imediat ce vă voi face un control amănunțit...

– Perfect, aprobă McLeid. Wellstone îl privi surprins și, în același timp, îngrijorat.

– Ești sigur, Harris? Dacă este doar o stratagemă pentru a te elimina?

– Nici o grijă, zâmbi sigur pe el McLeid. Apoi chipul îi deveni iarăși sobru, în vreme ce se uita la cei doi savanți. O ultimă întrebare, domnilor. De ce nu mi-ați spus niciodată că e posibil să am SIDA? De ce nu m-ați prevenit că sunt pe punctul de a muri?

Bătrânii nu răspunseră. McLeid, însă, știa prea bine de ce.

– Bun, nu contează. Am însă o propunere. Vedeți dumneavoastră, știu prea bine că nu aveți ce face pentru a mă salva, medicina este încă neputincioasă în acest domeniu. Nu există nici un remediu împotriva HIV. Așa că vă propun un mic târg rezonabil și, în același timp, benefic pentru toți trei. M-am gândit la următorul lucru: eu renunț, momentan, la răzbunare, și nu vă mai prejudiciez în nici un fel. În schimb, dumneavoastră lăsați baltă orice altă preocupare și vă îndreptați cercetările către un singur țel: *controlul mutațiilor produse de deplasarea în timp*. În acest fel, dacă aveți succes, veți putea obține un remediu împotriva virusului HIV și a flagelului SIDA. Pur și simplu, mă plimbați în sus și-n jos prin timp, astfel încât SIDA să devină inofensiv.

În altă ordine de idei, vreau ca toată activitatea să fie preluată de către o persoană desemnată de mine.

– Cum?! tresăriră cei doi bătrâni cercetători.

– Ați auzit bine... Șeful laboratorului, cel ce va moșteni uriașe zestre științifică după moartea dumneavoastră, va fi ales de mine. Nu vă neli-niștiți, este un om de încredere; bineînțeles, pentru mine..., răsă el scurt. Este vorba de doctorul Steven Trotus.

– Cine?! sări Smith. Fantastic! Nu l-aș fi crezut în stare de așa ceva!

– Asta am sperat și eu, sincer să fiu. Este capabil și suficient de Om pentru a nu vă lăsa să faceți vreo teribilă armă biologică, sau altceva

asemănător. Iar garanția că mă veți asculta mi-o oferă nu numai doctorul Trotus, dar și domnul Wellstone.

– Onorat să colaborez cu dumneavoastră, domnilor, zise acesta, pe un ton plat. Iată cartea mea de vizită!

Bătrânii, depășiți de evenimente, păreau două epave. Zăceau în fotolii, înfrânți, întrebându-se în ce fel i-ar putea constrânge însoțitorul lui Gary.

– Acum vă las, domnilor. Voi reveni mâine.

Cei doi bărbați ieșiră și se urcară în Mercedes-ul lui McLeid, care demară spre hotel.

– Ce zici, Wellstone? M-am descurcat bine?

– Foarte bine. Să sperăm că totul va merge așa cum trebuie... Oricum, îl ai acum pe Steven, care merită deplină încredere. Știi, Harris... – urmă el după un timp – mă întrebam adinea-uri dacă nu cumva Dumnezeu ne-a hărăzit aceeași soartă ca și dinozaurilor. Ei stăpâneau lumea, păreau de neclintit, și totuși, în câțiva ani au dispărut cu toții, până la unul. Acum, istoria se repetă: lui Dumnezeu nu-i place nici rasa asta. Pe prima căzută în dizgrație, cea a „urașilor”, a terminat-o rapid – a se vedea Geneza, capitolul 6. Oare cu noi va face la fel? Îmi imaginez cum, într-o bună zi, insectele sau poate peștii se vor întreba: de ce-or fi murit oamenii, acum 65.000.000 de ani?

– Dumnezeu n-are nici o vină, Wellstone. Babalâciiăștia inconștienți sunt cei care poartă toată răspunderea!

– Indirect! Nu uita că tot ceea ce se întâmplă pe Pământ, din voia Domnului se întâmplă. Și apoi, de ce-ar mai fi scris în Biblie că El și-a exterminat primele încercări, care L-au nemulțumit? Harris, mă întreb – după câte am auzit astăzi – cine pe cine a omorât? Noi pe dinozauri, sau dinozaurii pe noi? CINE DE LA CINE A LUAT SIDA?!

– Asta, dragul meu Wellstone, zâmbi „Debarasorul” Gary McLeid-Harris, numai microbiologul tău din Paradis știe!

Doctorul Smith și profesorul Jones se ridicară cu greu din fotolii.

– Trotus... N-aș fi crezut, murmură Doctorul. Pe masă, cartea de vizită a lui Wellstone stătea cu fața în jos și colțul rupt protocolar.

– Ce naiba o învârti individul ăsta? se întrebă profesorul, apucând paharul de brandy. Doctorul apucă ușor bucățica de carton și o citi, înnegriindu-se la față, între nervi și stupefacție.

– Incredibil! Citește, Jones...

BENJAMIN T. WELLSTONE
Secretar al ambasadei
dinozaurienilor
(P.D.U.)*
la Forumul timpului, Terra,
3797 dH**

PREMIILE HUGO

Roman: The Diamond Age, de Neal Stephenson
Nuvelă: “The Death of Captain Future” de Allen Steele

Nuvelă: “Think Like a Dinosaur” de James Patrick Kelly

Povestire: “The Lincoln Train” de Maureen F. McHugh

Editor profesionist: Gardner Dozois
Artist plastic profesionist: Bob Eggleton
Operă plastică profesionistă:

Dinotopia, the World Beneath, de James Gurney
Film: Serialul Babylon 5, episodul “The Coming of Shadows”

Semiprozin: Locus, editor Charles N. Brown

Fanzin: Ansible, de Dave Langford

Scritor amator: Dave Langford

Artist plastic amator: Bill Rotsler

Carte non-ficțiune: Science Fiction: The Illustrated Encyclopedia, de John Clute

Premiul special Campbell pentru cel mai bun nou autor: David Feintuch

PREMIILE NEBULA

Roman: The Terminal Experiment (serializat sub titlul: Hobson's Choice), de Robert J. Sawyer

Nuvelă: “Last Summer at Mars Hill”, de Elizabeth Hand

Nuvelă: “Solitude”, de Ursula K. LeGuin

Povestire: “Death and the Librarian” de Esther Friesner

Grand Master: A.E. Van Vogt

* Personal Diplomatic Uman (n.a.)

** După Hristos (n.a.)

**N
O
R
B
E
R
T**

ȘI

**S
I
S
T
E
M
U
L**

Fusta ei avea o tăietură șic, cizmele îi accentuau linia, însemnul ei social, ingenios montat deasupra urechii stânga, sclișea verde. Atras de mersul ei plin de grație și precaut în același timp, Norbert ceru programului de analiză să-i realizeze profilul personalității și să caute un mod acceptabil de a face cunoștință. Dar, în timp ce aștepta ca informațiile să-i fulgere prin fața ochilor, ea se urcă într-un troleibuz pe pernă pneumatică și, clipa fusese irosită.

Când afișajul apără în sfârșit, Norbert își apostrofă în gând Sistemul Personal. „Îmi folosește acum mai mult de o grămadă!”

– Vrei să-i caut adresa și codul de acces? îl întrebă PS-ul.

– Nu, nu vreau. E clar.

Ecranul lentilelor se întoarse la afișajul principal. Mai caută, își impuse el.

– Cât timp trebuie să procesezi cererea mea?

– Trei secunde, incluzând și cererea și afișajul.

N-o să meargă, gândi. Cum ar fi putut obține o tipă cu un astfel de decalaj temporal? Timiditatea lui era o problemă, dar PS-urile ar fi trebuit să rezolve și asta.

Avea nevoie de o nouă investiție, într-un nou echipament.

În timp ce surogatele îi țineau loc de masă de prânz, stătea tolănit pe canapea și urmărea programul unei case de comerț. O listă de șaiszeci și cinci de rețele personale însoțite de prețuri se rula în lentila lui stângă, în timp ce în cealaltă apăruse indexul a aproape o mie de opțiuni de nivel doi.

– Civilizația poate fi uneori extrem de complicată, remarcă el.

Luând tonul lui drept nemulțumire, Sistemul General scoase la iveală un vânzător:

– Bună ziua, Cumpărător Komdor! Cum putem să te ajutăm?

Norbert explică problema lui.

– A, da. Am avut o mulțime de cereri de reinstalare din partea clienților ce avuseseră înainte seria 1200. Timpurile s-au schimbat! Ha, ha! Simularea vânzătorului făcu o pauză și apoi schimbă tonul. Sincer, un bărbat atât de atrăgător ca dumneavoastră n-ar trebui să ceară unui PS să evalueze calitățile unei tinere doamne. Un sistem modern ar fi făcut totul chiar în momentul în care cortexul ar fi reacționat la calitățile ei. Ați fi avut informația înainte de intervenția hormonilor.

Reprezentantul comercial lăsă mesajul să dispară și reveni la obiect.

– Câte operații ajutătoare sunteți dispus să importați?... A! Bine, atunci v-aș sugera ultimul produs scos pe piață de Gabon, un Jizmet ISB. Este puternic, eficient și are cea mai mare parte a echipamentului montată pe coaste. Ocupă zece coaste la un bărbat de talia dumneavoastră, dar asta înseamnă cu un kilogram mai puțin decât 1200 pe care-l aveți deja. Pot să vă consult diagrama de montaj?... Da, văd că aveți deja patru coaste transformate, pot fi folosite pentru instalare...

– Gaboneze? îl întrerupse Norbert. Care îi sunt performanțele?

Imediat, o serie de clasamente și tabele

apărură în lentila lui stângă. Apoi, în lentilă dreaptă se derulă o listă a personalităților din lumea sportului care foloseau în mod curent sistemul gabonez, pentru că era mai bun pentru fundașii și jucătorii de baseball. Poseda un timp superior de reacție.

– Sunt o noutate în magazine, dar demne de încredere. Așa și trebuie să fie, ca Administrația noastră să le dea autorizația. Aveți vreo nelămurire?

Reprezentantul comercial nimerise tonul just, liniștitor și ușor disprețuitor:

– De fapt, chiar mă întreb cum pot fi oprite sistemele acestea? Norbert chicoti stângaci. Gândiți-vă la asta, cum să-și decupleze sistemul pe care-l avea.

Vânzătorul se întrerupse pentru niște procesări rapide.

– Să-l închideți? întrebă clătînând din cap.

– Da, știți... dacă nu merge bine. O comandă prioritară sau o întrerupere externă. Orice.

Norbert încercă să nu-și piardă stăpânirea de sine, deși știa că un program de vânzări atât de sofisticat cum era acela putea să-i detecteze șovăiala într-o milionime de secundă. De aceea și făcea cumpărături atât de rar. Vânzătorii îi arătau toate defectele, fără să se obosească prea mult.

– Un întrerupător? Sincer, n-am auzit niciodată de așa... Urmase o reprogramare. Înțeleg ce vreți să spuneți, Cumpărător Komdor. Nu avem un întrerupător, pentru că marja de eroare pentru un PS este infinit mai mică decât aceea corespunzătoare oamenilor de felul dumneavoastră, nu pentru că ar mai exista oameni fără sisteme personale. Urmă o comparație statistică între morțile cauzate de defecțiuni și cele ale oamenilor fără sisteme personale, ce scripi în lentilele ochelarilor. După cum vezi, dacă cineva ar putea să închidă un PS, l-ar supune pe proprietarul unui factor crescut de risc. Ar fi o mare neglijență din partea noastră să permitem așa ceva.

– E logic, admise Norbert, trecând

peste întrebarea lui stupidă cât mai elegant cu putință.

Norbert se duse sâmbăta aceea la spital să-și instaleze noul PS. Sala de așteptare îl plictisi – toți cei prezenți fuseseră burdușiți cu impulsuri împotriva îngrijorărilor de către PS-urile lor – așa încât ceru cea mai nouă creație cinematografică. Nici măcar nu apucă să vadă titlul când lumina unui mesaj clipi: era rugat să se ducă la camera 45921.

Camera 45921 se afla în Secțiunea Consilierilor și asta era ciudat. Nu avusese nevoie de sfaturi nici măcar pentru ultimul PS. Și mai ciudat, Consilierul apărui în persoană, nu numai o simulare a Sistemului Central. Un european obișnuit, scund și gras, cu un fel de coif de modă veche acoperindu-i partea din spate a craniului. Ce-ar fi putut un tip cu o înfățișare atât de arhaică să-i spună despre un PS?

– Cumpărător Komdor, Norbert Komdor! Ia loc, ia loc! Comportarea jovială a bărbatului îl surprinse pe Norbert. Consilierii erau de obicei personalități covârșitoare și păreau preocupați. Puneau doar câteva întrebări înainte de a face instalarea.

– E vreo problemă?

Norbert ura problemele și își simți deja PS-ul generând curenți liniștitori în mușchii umărului.

– Nu credem să fie. Vrem doar să ne asigurăm că o să căpătați produsul care trebuie.

– Nu cred că-mi pot permite să merg mai departe, obiectă Norbert, încercând să facă impresie.

– O să văd, îi dădu dreptate consilierul. Citi ceva scanat pe lentilele sale. De fapt, chiar acum vizualizez îngrijorarea ta legată de siguranța sistemului. Există o remarcă obișnuită pe care ai făcut-o referitor la un „întreprător“, ca să fiu mai precis.

Norbert încercă fără succes să-și ascundă o tresărire.

– Vanzătorul mi-a explicat deja. Nu știu

ce m-a făcut să mă gândesc la asta. Probabil ceva în legătură cu Africanii și cu digul care s-a prăbușit.

Consilierul făcu o pauză de informare.

– A, în Egipt. Da. Probabil asta a fost.

– Îmi doresc cu adevărat sistemul, insistă Norbert.

– Desigur. PS-ul tău nu a semnalat nici un coșmar mai deosebit sau motive de neliniște. E adevărat.

Cum reușiseră să extragă informațiile acelea din sistemul central? Probabil că existaseră în contractul de instalare. Norbert dădu afirmativ din cap. Visele lui se reduceau la femeile frumoase și interesante pe care nu păruse niciodată în stare să le atragă.

Consilierul continuă pe tonul atent al unei tirade pregătite dinainte.

– Cumpărător Komdor, după ce știi, Sistemul tău este conceput să te protejeze de accidentele interne sau externe care ți-ar leza sănătatea. Inima ta, plămânii, creierul, ficatul sunt monitorizate cu grijă pentru a detecta orice urmă de boală. Enzimele și hormonii sunt reglați pentru sănătate și eficiență maximă, iar consumul de calorii este redus, dacă e necesar, de către inter-conexiunile PS-ului pentru a asigura o bună nutriție.

– Sigur, consilier, eu...

– Dar asta nu-i tot. PS-ul tău este permanent informat despre vreme, trafic, incendii și alte situații neprevăzute care ți-ar putea afecta securitatea. Ai văzut crime în filmele documentare, nu-i așa? Crima reprezintă înainte o amenințare importantă la adresa bunăstării fizice, financiare și psihice, dar sistemul nostru și sistemul central n-o mai permite acum. Sunt sigur că ești de acord că este un lucru bun.

– Desigur.

– Atunci de ce ai vrut să închizi PS-ul? Dacă ai fi fost rănit, n-ar fi putut să ceară ajutor. Dacă oamenii ar opri sistemele, am avea din nou crime. Vrei asta?

Omul se aplecă înainte într-o poză autoritară care părea, însă, mult prea artificială. Chiar că avea nevoie să-și reprogrameze PS-ul.

– Nu. Sigur că nu. Tot ce vreau e noul meu sistem.

Consilierul îndreptă un deget noduros către Norbert.

– Dar te-ai convins că sistemul e sigur? N-o să începi să vorbești din nou despre afacerea cu întrerupătorul și după instalare, nu-i așa?

– Nu, consiliere. Îmi pare rău că am spus vreodată așa ceva!

– Bine, atunci.

Colegii de muncă veniseră să-i admire noua instalație. Vizionau în grup ultimele reclame și programele cu statisticile comparate de baseball. Norbert descoperi că se distra mult mai inteligent cu noul sistem, și ceilalți rămăseră mai mult de o oră înainte să se scuze și să plece. Un record. Și el câștigase invitația la o petrecere, prima de săptămâni întregi.

Totuși, un tip de la Secția de inginerie, Howardi, rămăsese în urmă. Howardi proiecta rețele birocratice și cunoștea oameni importanți. Vorbind cu el, Norbert își amintea întotdeauna de gangsterii din timpurile vechi.

– Deci, Norb, am găsit o mențiune despre tine pe sistemul general. Erau informații confidentiale, dar mi-au sărit imediat în ochi. Ce-a fost cu întreruperea sistemului tău?

Howardi își roti băutura într-un mod considerat de Sistem cât mai sugestiv cu putință.

Sistemul lui Norbert îi opri orice ezitare, însă mult mai ușor decât fusese el obișnuit.

– Ah, aceea? A fost o întrebare prostească pe care am pus-o vânzătorului. Nu prea sunt la curent cu schemele sistemelor, așa că mi-a venit ideea aceea stupidă. Vechiul meu PS nu a reușit s-o oprească.

De ce i-ăr fi sărit în ochi lui Howardi întrebarea lui? De ce s-ar fi poticnit de ea?

Dă din cap. Norbert dădu din cap, pentru că nu-și amintea să fi ignorat vreodată un mesaj de avertizare.

– Te întreb, probabil, care-i problema, nu-i așa? Cred că tu o să pui bazele vreunei erezii a secolului nostru. Și mai ziceai că ești un tip obișnuit! Dar, serios, Norb, PS-ul este piatra de încercare a culturii noastre materiale. Când echipele de arheologi o să ne dezgroape, o să fie elementul nostru definitoriu – Oamenii PS sau cam așa ceva. Deci, punând problema PS-ului, ar fi ca și când un grec antic ar ridica întrebări asupra amforelor sau ceramicii sau ceva de genul ăsta.

Își contemplă băutura înainte să înghită restul.

Sistemul lui Norbert îl atenționează: *Vezi Pitagora, vezi Diogene.*

– Dar, de fapt, n-am vrut să spun nimic cu asta, Howie, zise Norbert folosind cel mai potrivit ton calm pe care-l avea. Mi-au explicat totul la spital înainte ca informația să intre în rețea.

– Bine, asta-i grozav. Howardi se ridică să plece. N-ai să fii prea subversiv pentru noi, nu Norb?

Petrecerea nu fusese rea și chiar reușise să-și facă rost de două întâlniri în săptămânile care urmaseră noii lui instalări. Prima întâlnire se terminase devreme pentru că ea își amintise brusc că trebuia să se spele pe cap.

Celei de-a doua fete îi plăcea politica. Dorise să-și petreacă seara stând pe bănci, într-o zonă publică și citind împreună buletinele informative.

Norbert nu fusese niciodată la curent cu politica și nici nu prea citise afișele. Doar o dată avusese o părere, atunci când bobocii încercaseră să schimbe legea dreptului electoral ca să poată scăpa de Key West. De fapt, el nu avusese în minte să-și petreacă seara lenevind și schimbând opinii, dar, dacă așa vrusese Vodka, el cedase.

Au ales afișajul Tribunei, foarte conservator și plin de aluziile obișnuite. Norbert făcea numai observații banale ca să n-o ofenseze, dar își pusese PS-ul să cerce-

teze situația colaboratorilor ce alcătuiseră buletinul informativ. Înregistrările indicau că fiecare din opiniile politice își aveau punctul de plecare într-un beneficiu financiar așteptat de cumpărătorul care le pusese în circuit.

– Pariez că aproape toate opiniile de pe afișaj sunt direct legate de beneficiul cumpărătorului care le-a emis, observase Norbert într-un moment de uitare de sine.

– Într-adevăr? exclamă surprinsă Vodkette.

Norbert își aminti brusc că ea făcuse studii de sociologie și că, probabil, el îi atinsese domeniul. Îi trecu repede informațiile ascunse pe care PS-ul său le găsisese în legătură cu fiecare afișare.

În timp ce ea le citea, sistemul lui Norbert îi semnală un interes crescând al tinerei doamne, corespunzător observațiilor sale politice. Ce făcuse?

Ea zâmbi.

– Ce te-a făcut să verifici toate acestea? îl întrebă.

– Nu știu. E ca la serviciu. Am ghicit. Dacă vrei să avansezi, trebuie să apelezi la management... Dacă vrei să te recalifici, înseamnă că nu-ți place locul unde lucrezi. În general, opiniile sunt ușor de prevăzut.

Sistemul său fulgeră roșu – *Comentariu riscant din punct de vedere social.*

Dar nivelul ei crescuseră din nou și se întinse mai mult decât ar fi crezut Norbert că era posibil pentru o informație. Ca să fie sigur, ceru un diagnostic rapid.

Ea își arcură sceptică o sprinceană care se ivi deasupra lentilelor.

– Și bănuiesc că tu ai niște opinii

Desen de George Constantinescu

imposibil de prevăzut.

– O, nu am. Nu am, răspunse el evaziv, încercând disperat să subvocalizeze un ordin de căutare a celei mai șocante opinii a lui.

PS-ul i-o luase însă înainte. Până să apuce să formuleze comanda, se uita deja pe lista celor cinci din cele mai originale opinii și la valoarea lor deviațională. Două erau doar niște judecăți greșite (vechiul lui sistem nu le prinsese la timp) și două se abăteau de la normă cu mai puțin de 45%. Dar în vârful listei se afla o idee cu o

deviație enormă.

Înghiți în sec. Își încercă norocul:

– M-am gândit de multe ori că ar trebui să fim în stare să ne întrerupem PS-urile. N-am mai auzit pe nimeni spunând așa ceva și câțiva oameni au fost interesați când am menționat-o.

Tipa rămase împietrită. Sistemul îl anunță că PS-ul ei o luase razna, refuzând informația. Dar nivelul i se dublă.

Indicatorii personali de distanță ajunseră la zero și fișa ei medicală deveni vizibilă pe sistemul lui pentru o reevaluare.

Pentru Norbert nu mai exista cale de întoarcere.

Când Norbert se întoarse în noaptea aceea în camera lui, nu-i venea să creadă că ea îl plăcuse, că el se distrase și că pusese pe tapet ideea cu întrerupătorul. În ciuda sfatului dat de sistem îi permisesse tipei să-l convingă să-și afișeze descoperirea ca toți să o vadă.

PS-ul insistă că trebuia să examineze replicile care veniseră deja și să se pregătească să facă față represaliilor. Desigur că era un sistem nou și grozav, cu o putere de anticipare mai mare decât a lui 1200°, totuși el nu se baza prea mult pe vocea aceea săcâitoare din ureche.

Dar Norbert nu vroia să se gândească în seara aceea la opinii și la politică. Voia să se gândească la Vodkitta, la răspunsurile ei, la felul delicios în care formele ei se curbau în ridicătura pieptului. Se gândi la asta până când sistemul îl adormi.

Se trezi ca să nimerească în mijlocul unei adevărate revolte.

Sistemul lui era atât de asediat de mesaje urgente, încât trebui să-și anuleze toate aranjamentele pentru acea zi. Până atunci, Norbert nu lipsise nici o dată de la slujbă, dar Sistemul îi spusese că avea dreptul să o facă.

Cereau mii de răspunsuri la remarcă lui

politică. Mii. 16% erau complet irelevante, 12% confuze, 6% se opuneau, 2% își făceau probleme legate de sănătatea lui mintală. Dar 8,63% îl aprobau. Sute de vânzători își întrerupseseră lucrul ca să ajungă la o înțelegere cu Norbert.

Sentimentul pe care această situație i-l însufla era atât de copleșitor și de minunat, încât PS-ul trebui să intervină pe cale chimică.

După micul dejun și surogatul de cafeină, se uită la mesajele mai urgente.

Consilierul spitalului care-i instalase PS-ul îi cerea să vină pentru o consultație. Primul birocrat care cerea urgent o întrevedere. Era de rău augur și sângele i se umplu imediat de compuși anti-îngrijorare. Mai erau și vreo duzină de amenințări de la alți colegi-cumpărători. Trebui să-și lase PS-ul să-i explice o parte din epitete.

Mai avusese și înainte probleme cu Autoritatea, dar nimeni nu se deranjase să-i trimită mesaje de amenințare.

Cel mai surprinzător lucru era lunga listă de oferte profitabile. Ca și alți cumpărători, cheltuisese ceva bani în fiecare lună scanând ofertele care i se făcuseră, dar foarte rar i se păruse că merită să aleagă mai multe. În afară de asta, reclamele erau făcute atât de convingătoare, ca să cumperi produsul, deci ce rost mai avea să te zbați?

Dar acele mesaje erau absolut autentice. O listă cuprinzătoare de avocați, publiciști, scriitorii și ziariști erau interesați de afacerile lui și vroiau să-l cooperteze. Își petrecu cea mai mare parte a dimineții scanându-le ofertele și, numai în trei ore câștigă salariul pe zece luni. Norbert avea sentimentul neplăcut că în curând o să-i trebuiască bani gheață.

După masă, își adună curajul și-l sună pe consilierul pe care-l asigurase că problema cu întrerupătorul nu mai avea să fie menționată. Robotul consilierului zâmbi și-i redirecționă apelul către un alt birou. O femeie manager, cu o mutră șmecheră îl

salută plină de căldură.

– Cumpărător Komdor! Ce drăguț din partea ta că ne-ai răspuns la mesaj. Te asigur că-ți vom rambursa banii de telefon. Să zicem cinci sute de dolari pe minut? Expresia ei spunea că ar fi încântată să plătească și mai mult.

– Da, sigur. Dar trebuia să discut cu Consilierul.

Norbert bănuia un aranjament oarecare.

– Da, ei bine, ne pare rău de asta. S-au schimbat multe de când am trimis mesajul. O să-ți se pară greu de crezut, dar am fost sufocați de telefoanele cumpărătorilor care mureau să știe ce PS folosești în mod curent. Probabil că de ieri ai resimțit din plin povara celebrității.

– Da. Da, așa e.

Ce aveau oare de gând?

– Deci, ca orice persoană celebră, ai dreptul să profiți de situația ta. Ne-ar face plăcerea să-ți oferim 18% comision pentru jizmeturile pe care le vom vinde în următoarele 6 luni, dacă ne permiți să furnizăm publicului informațiile stocate în Sistemul tău. Am ridicat cu plăcere oferta la 25%, dacă ai găsi timpul să-ți expui și punctul de vedere.

– Dar asta ar fi... Scuzați-mă. „Ia-ți un avocat!”, fulgeră PS-ul său în amândouă lentilele, și-i afișă lista prioritară a mesajelor pe care le primise în dimineața aceea. Îmi pare rău, dar totul este mult prea neașteptat, citi el ascultător de pe afișajul optic. Sunt sigur că ne vom înțelege. Avocatul meu va lua legătura cu voi ca să pună la punct detaliile.

Un zâmbet larg de plăcere luă locul expresiei de adâncă dezamăgire. Ea schimbă subiectul.

– Am observat un lucru în legătură cu sistemul tău, care trebuie corectat și ți-am returna cu plăcere jumătate din costul instalației ca să-ți rezolvi problema. Ha, ha! Mă tem că băieții de la vânzări ți-au calculat greșit profilul. Nimeni nu a știut că ești un tânăr atât de original și plin de forță. Ne-am cam ascuns aptitudinile, nu-i așa?

– Ei bine, poate doar puțin.

– Așa că, scuza-ne, dar va trebui să-ți repartizăm un alt pachet de programe și să înlăturăm câteva mesaje enervante și inhibitoare. Putem s-o facem și de la distanță, dacă ești de acord.

– Sigur. Așa cred.

– Bine, atunci. Și încă o dată, să ne scuzi. Ezită. Ah, aproape uitasem. Fabrica proiectează întrerupătorul pe care l-ai dorit drept opțiune. O să ai exclusivitate pe produs pentru șazeci de zile, dacă ne permiți să te folosim mai târziu, când îl vom comercializa. Cumpărături plăcute!

Avocatul ales de PS-ul său se afla deja în lentile, înainte ca zâmbetul ei să fi început să se estompeze.

În timp ce agentul lui lucra la contracte, Norbert păși pe un teritoriu necunoscut. Își informă șeful că nu va fi în stare să lucreze în următoarele două luni și, poate, chiar și mai mult. Spre surprinderea lui, ei erau înțelegători și doritori să se acomodeze situației. Apoi începu să citească mesajele cu caracter social. O duzină de femei făcuseră oferte. Doar câteva din ele erau escorte profesioniste, restul erau femei singure cu înclinații spre aventură; și aventura, în acest caz, era chiar Norbert.

PS-ul său alege un mod mai flexibil de abordare a problemei, lucru care-i spuse lui Norbert că noul program fusese deja transferat de companie. Norbert simți o enormă recunoștință pentru noua lui viață. Ar fi făcut cu plăcere reclamă liniei jizmet. Era un produs grozav.

Interviul ar fi fost, probabil, cel mai plăcut moment din viața lui Norbert, dacă nu s-ar fi încurcat. PS-ul lui, înarmat cu un pachet de programe despre interviurile celebrităților, îl pregătise zile întregi. Se folosise de o duzină de fraze celebre, de felul acelor care primeau milioane de cereri de rulare, și de toate celebritățile care le enunțaseră.

Principala lor problemă era să-i justifice acțiunea neortodoxă. Cunoștințele vagi de politică și psihologie pe care le avea Norbert nu-l prea ajutau și el nu era atât de prost să-și poarte singur povara emoțiilor. În cele din urmă, aleseseră un set destul de ambiguu de răspunsuri tactice și o senzație de disconfort infiltrată în fundul sufletului lui Norb.

Prezența unei audiențe adevărate îl deranja. Cincizeci de persoane plățiseră sume enorme, din care el primea 12%, ca să asiste pe viu la interviul ce urma să fie înregistrat. Norbert nu-și amintea să fi fost vreodată într-un loc cu atâția oameni. PS-ul îi confirmă gândul; nu mai fusese niciodată.

Repetițiile îl plictisiseră. Cei mai mulți cumpărători credeau că programele acelea erau înregistrate într-o ședință neîntreruptă. De fapt, interviatorul puneă aceleași întrebări, iar și iar, folosind tonuri și mimici diferite, ca să primească răspunsuri cât mai variate. Montajul le puneă mai târziu cap la cap.

– E adevărat că o să vă instalați mâine faimosul întrerupător?

– Da...

– Ce intenționați să faceți cu el o dată instalat?

– Cred că a fost destul de clar...

– Cât timp vreți să lăsați PS-ul întrerupt?

– O să văd...

– Dar crima, Cumpărător? Asta ca să-i asigurăm pe ceilalți cumpărători că n-o să vă apucați de... cum îi spune, pairame?

– Bairame. Poate ar trebui să investești și tu într-un jizmet. *(Pauză pentru răsetele audienței, dacă există.)* Nu, întrerupătorul este instalat cu condiția ca Sistemul General să preia comanda dacă sistemul oricărui cumpărător ar detecta în mine tendințe criminale. Aș avea puterea să încerc să comit o crimă, dar și puterea de a reuși...

– De ce ai vrut la început un întrerupător?

– A fost doar o idee îngrozitor de originală... *(Zâmbet într-un mod autodepreciațiv.)*

– De ce crezi că toți ceilalți cumpărători

din lume ar avea nevoie de aceste întrerupătoare?

– N-am spus că alți cumpărători au nevoie de ele. Am zis că trebuie să existe și această opțiune...

– Dar, de fapt, ce rost are un întrerupător? La ce folosește un PS deconectat?

– Scopul unui întrerupător este să închidă PS-ul. Un PS închis nu are alt scop decât să aștepte să fie repus în funcțiune. *(Nu folosi asta dacă ți se pare că va denatura înțelesul mesajului.)*

– Dar, Cumpărător Komdor, nu prea cred că ai răspuns la întrebare. De ce să lași un lucru atât de periculos la dispoziția muritorilor de rând?

– Pentru a zecea oară... Norbert se stăpâni și încercă să-și citească replica. Dar răspunsul nu avea nici un înțeles pentru el și era enervat, și îi era frică. Ignoră afișajul. Pentru că sunt om, iar PS-ul meu nu-i decât o unealtă și nu e drept... Și se prăbuși în scaun, incapabil să mai vorbească – fapt pe care PS-ul lui îl consideră cel mai bun lucru pentru toți.

Versiunea publicată, care omitea scăparea din final, aruncă în aer topurile. Comentatorul explica: «Și așa, după cum a zis și Humpty Dumpty, creat de Lewis Carroll, Norbert Komdor insistă că totul se reduce la „cine e stăpânul!”». Și asta-i tot.

Până la urmă, Norbert nu și-a mai pierdut timpul cu hărțuiala juridică. Fondul de Apărare al Cumpărătorilor stăvili cu plăcere provocările birocrățiilor și ale concurenților jizmetului. Curțile reușiseră să oprească instalarea întrerupătorului pentru o lună întreagă, dar sectorul de publicitate continuă să vândă interviul și, astfel,

cererile de jizmet continuară să crească. Din ziua când își instală întrerupătorul, Norbert deveni un om făcut.

Întrerupătorul putea fi activat introducând un cod pe tastatura montată pe cureaua lui, alături de alimentatorul cu baterii, urmat de un ordin subvocal. Dacă PS-ul ar fi suspectat o încercare de sinucidere, l-ar fi imobilizat și ar fi chemat ajutoare. Altfel, nu trebuia decât să aștepte până când apăsa din nou butonul ca să-l reactiveze.

Norbert șovăi câteva zile înainte să se decidă să-l încerce. Se pare că de fiecare dată când se gândea la el, PS-ul său îl adormea. Își petrecea ore întregi dormind sau zăcând toropit. „La ce bun un întrerupător, dacă nu pot să-l folosesc?” gândea el. Dar până la urmă, printr-un impuls de moment, își coborî brațul, îndepărtă capacul, tastă codul și apoi repetă ordinul-frază care apăruse pe ecranul optic. Lentilele i se golară. După câteva clipe, i se opri și sistemul de ventilație.

Fără fondul sonor, liniștea era neplăcută. Până acum nu-și dăduse seama că acesta aparținea PS-ului.

Amândouă lentilele începură să se retragă. Îi trebui un timp până să înțeleagă că nu avea să orbească. Dar lumina părea venită de pe altă lume și imaginea camerei lui era neclară. N-ar fi trebuit să facă asta înainte de a se obișnui cu noul lui apartament.

Îl durea capul! Cum era posibil să-l doară capul din interior? Își auzea inima bubuind. Își simți stomacul răzvrătindu-se și un gust neplăcut îi urcă în gât... Se repezi și porni PS-ul. Acesta se reîncarcă și-i sări în ajutor.

Însă nu îndeajuns de repede pentru a mai salva covorul.

Norbert așteptă o zi să se asigure că-și revenise complet de pe urma experimentului și apoi se hotărî să se plimbe pe coridoare. Aproape imediat se întâlni cu Howardi, care-i strigă un plin de căldură

„Cum merg cumpărăturile!?”.

– Grozav. Dar ale tale?

– Niciodată mai bine. Să vezi, Norb, tipii de la lucru tot întreabă de tine.

– Într-adevăr? Norbert găsi această informație neobișnuită. Salută-i din partea mea.

– Desigur. Hei, ai mai avut niște idei trăznite de care să le spun?

– Nu. Norbert clătină din cap autodepreciativ. Am destule probleme doar cu una.

– Ești un tip dur, Norbert. Un adevărat erou.

Norbert îl urmări pe Howardi continuându-și drumul și dând colțul. *Nesincer*, îi spuse jizmetul.

Lentilele ei fumurii erau grăitoare, dar îl întrebă totuși:

– L-ai folosit?

– O, da.

– Și cum e?

– Nu seamănă cu nimic din ce-am făcut înainte. Celor mai mulți oameni nu le-ar plăcea.

Ea se întinse peste masă și-l apucă de braț. Era a douăzecea întâlnire, în al douăzecilea restaurant și asta de când cu interviul. Acum se părea că totul devenise aproape rutină.

Lentilele ei fumurii spuneau multe, dar îl întrebă:

– Cât timp l-ai lăsat deschis?

– Destul de mult.

– Destul de mult pentru ce?

– Destul de mult să-i arăt cine-i șeful.

Era cea de-a o suta cucerire din o sută de încercări. Acum chiar că era o adevărată rutină. Norbert se hotărî să le reducă la trei pe zi.

Deseri de George Constantinescu

materie de cumpărăături. Există o notiță care-i amintea că sistemul ei nu suferea comparație nici pe departe cu jizmetul său. Acum l-ar fi plictisit, după toate cumpărătoarele sofisticate și rasate pe care le întâlnise de atunci.

Acest gând îl făcu să se simtă puțin trist, puțin însingurat.

Pe la prânz, ajunse la marginea unui parc natural. Se hotărî să-l exploreze. Tufișurile și copacii erau lăsați să crească liberi, cu condiția să nu se întindă peste poteci. Numai câțiva cumpărători veneau aici și Norbert înțelese de ce. Confuzia de forme și densități părea destul de mare, iar frunzele și ramurile moarte, îngrămădite pe pământ, îl deranjau la mers. Totuși, sistemul său îi permise să meargă mai departe.

La început pași pe drumurile propriu-zise, mărginite de felinare din piatră și alte artefacte neprotivite. PS-ul îi oferī o serie de lecturi despre semnificația lor, dar le refuză. Într-un impuls de moment, pași pe

Lentilele ei fumurii spuneau multe... El se scuză și porni să se plimbe.

PS-ul îl conduse pe un traseu pe care nu mai fusese niciodată, dar lui nu-i păsa prea mult. Cu toate modelatoarele de dispoziție pe care Sistemul său le folosise, sălile și galeriile păreau identice. Se gândi la Vodkette, care-l ajutasă să facă toate acestea. Prima lui cucerire. Ce făcea ea acum?

Aceași slujbă. Aceleași gusturi în

o potecă nepavată și, după primii pași, își deconectă sistemul.

Din nou simți liniștea apăsătoare în absența fondului sonor, bătăile inimii și panica. Iarba de sub picioare i se păru neregulată, ca un covor de pluș prost conceput și îl făcu să se clatine. Lentilele i se clarificară, la început cea dreaptă, apoi cea stângă. Înși ridică mâinile și, pentru prima dată în viață, apucă ochelarii și-i dădu la o parte.

Ochii, neobișnuiți cu aerul de afară, i se umplură de lacrimi. De-abia cu greu reuși

să-i țină deschiși, impulsul de a clipi fiind mult prea puternic.

Amețeala deveni de neîndurat și se prăbuși, sprijinindu-se în mâini și în genunchi. Senzația nefamiliară a ierbii și pământului îl distrase pentru o clipă și-l ajută să lupte împotriva panicii. Astfel trăiseră strămoșii lui, cu mult timp în urmă, stând în sălbăticie, la adăpostul copacilor și ascultând cântecul păsărilor. Cum suportaseră, se întrebă el, cum reușiseră să facă chiar cumpărături simțindu-se în felul acesta?

Auzi pași apropiindu-se în grabă.

– Vă simțiți bine?

Norbert întinse mâna și-și reconectă PS-ul, apoi lăsă jos lentilele. Le făcu un semn vag să aibă răbdare, știind că sistemul celui care-l întrebase îi monitoriza rapida întoarcere la normal. Apoi văzu doi oameni aplecați asupra lui și PS-ul îi spuse „Gardieni publici“.

– Cumpărător! Ai nevoie de ajutor?

Norbert se așează pe călcâie și, în timp ce i se limpezi capul, citi printre ultimele lacrimi:

– Cu siguranță că nu. Dar vă mulțumesc... Tocmai am avut o experiență extraordinară.

PS-ul îi spuse să se ridice, lucru pe care-l și făcu, scuturându-și hainele. Folosind un enigmatic surâs nr. 3, le zise:

– Da... asta a fost *chiar* extraordinar. Bună ziua, domnilor cumpărători.

În timp ce se îndrepta spre construcțiile din beton, îl auzi pe unul din ei spunând:

– Ți zic că e *ell*!

– Ce părere ai de asta? Chiar aici, afară?!

Howard și serviciul birocratic îi lăsaseră câte un mesaj. Oamenii care vindeau jizmetul îi lăsaseră mesaje din ce în ce mai urgente, cu cât se făcea mai târziu. Norbert își dădu seama că Sistemul Central le spusese despre incidentul din parc. Cu noul întrerupător gata să fie pus în vânzare în câteva zile, probabil că fuse-

seră cuprinși de panică. PS-ul său îl grăbi să-i contacteze.

Avusese dreptate. Vroiau să știe „dacă avusese probleme“ cu noul întrerupător.

– Nu, le spuse. Însă vă atenționez că nu-i pentru timizi.

Tipilor le plăcuse răspunsul. Îl citaseră în reclame.

Norbert rămase acasă câteva zile, contramandându-și toate întâlnirile și amânând reuniunile de consultații pentru investiții. Jizmetul său avea un program financiar foarte conservator și tindea să respingă toate schemele propuse. În afară de asta, el nu avea cu adevărat nevoie de mai mulți bani.

Nu era sigur că ar fi avut nevoie. Făcuse câteva cumpărături, dar reprezentanții comerciali îl enervau. Participă la câteva jocuri, însă echipa lui nu i se mai părea atât de grozavă ca pe vremuri. Jucătorii nu se puteau pune cu noua lui viață sexuală din ultimele săptămâni.

Norbert era singur.

Se gândi să-și aleagă alte hobby-uri, dar știa că asta nu-l ajuta cu mare lucru. Încercă o serie de programe umoristice, însă tipii interesați care apăreau în ele erau creații ale computerului, iar ceilalți erau cumpărători ca și el, care nu știau ce caută. Până la urmă se decise să continue cu întâlnirile. „Înapoi la viața dulce!“ gândi el.

Artemia nu-și programase lentilele „pe fumuriu“ și nici nu-l întrebase despre întrerupător înainte ca primul fel să se fi terminat. Îl interogă în legătură cu hobby-urile lui și preferințele de lectură, și păru derutată când descoperi că nu-avea nici una.

Norbert se ținea strict de comentariile ce i se sugerau, simțindu-se pierdut cu femeia aceea. Se mai întâlnise și înainte cu reprezentantele claselor educate, însă niciodată nu se abătuseră prea tare de la programele lor – conversațiile erau redactate cu grijă, până când simpla curiozitate,

inevitabilă la urma urmei, ducea tot la aceleași întrebări, la aceleași răspunsuri și, apoi, bineînțeles, la pat.

Până acum, Norbert nu înțelesese cu adevărat cât de artificiale fuseseră acele discuții.

Se îndepărtă cu bună știință de la scenariu:

– Scuză-mă, putem să discutăm un timp despre tine?

Ea făcu o pauză.

– Cred că vrei să știi de ce m-am hotărât să-ți cer o întâlnire.

– De fapt, nu. Aș vrea doar să aflu cum ești tu cu adevărat. *Dacă nu te superi. Dacă nu te superi.*

Artemia revăzu lucrurile care-i plăceau și-i displăceau, hobby-urile și interesele și recită în mare parte datele pe care sistemul ei le rezumase, și ea îi răspunde cu numeroase detalii. Jizmetul îl deranja cu definiții și explicații în ambele căști, în timp ce-i umpluse lentilele cu topuri și grafice. Trebuia să fie foarte atent ca să-și dea seama că ea se opri de câțiva timp și aștepta un răspuns.

– Ce-ai spus? Încercă el.

– Am zis... Oricum, n-are importanță, făcu ea încruntându-se. Nu ești foarte politicos, nu-i așa? N-am știut la ce să mă aștept, dar nu prea semeni cu imaginea din reclame, nu-i așa?

O tăcere grea se lăsă între ei și Norbert urmări afișajul: „*Lipsă de politețe: extrem de mare*”, clipind în lentila lui stângă și o serie de răspunsuri la obiect derulate în cea dreaptă.

Respiră adânc și își opri PS-ul. Sistemul ei probabil că o informase deja, pentru că înțepeni în scaun.

– Nu, spuse el. Nu sunt foarte politicos. Nici măcar nu sunt foarte deștept. Am pus doar o întrebare prostească în ziua în care îmi făceam cumpărăturile și apoi, au urmat toate acestea. gesticulă vag, fără să mai fie sigur că ea se mai afla acolo, dincolo de lentilele încetoșate. Și toate acestea... s-au întâmplat. Îmi pare rău. Și se cuplă din nou.

Ea era încă acolo. Se lăsă înapoi în scaun, încet, și gura i se căscă. Semnalizare promptă: „*Puternic Răspuns Emoțional. Confuzie.*”

– L-ai închis, spuse ea. Mi-ai răspuns la întrebare fără scenariu.

El ridică din umeri.

‘Ea se aplecă înainte.

– Nu cred să fi dat vreodată cuiva un răspuns care să nu fie în scenariu.

„*Respect.*”

– Ei bine, cumpărător Komdor, zise zâmbind într-un fel aparte, pé care el avea să și-l amintească mereu. Se pare că ai multe resurse...

„*Complicații emoționale.*”

Înterupătorul se dovedi o opțiune la modă vreme de mulți ani, înainte să cadă în dizgrație și în uitare, iar asta se întâmplă numai după ce toate celebritățile făcură avere cu noua componentă. Norbert nu-l mai folosi niciodată, în afara momentelor de tensiune, când îi șoptea Artemiei cât de mult o iubea. Acest lucru puncta într-un mod plăcut, dacă nu instructiv, jocurile pe care le făceau împreună.

Artemia nu și-a cumpărat niciodată un înterupător pentru sistemul ei. Deși în timpul prieteniei și relației lor ulterioare discutaseră des despre dispozitiv; nu se pusese însă niciodată problema de a-l folosi cu adevărat.

„Într-o zi o să întrebăm jizmetul cât de des sunt folosite înterupătoarele”, obișnuia să spună, dar niciodată nu l-a considerat un lucru important.

*Traducere de
Ana-Maria Negriță*

- NU TREBUIA S-O LAȘI

singură!

- La vârsta mea, Maggie, crezi că mai pot urca în vârful podului?

- Și dacă a găsit ceva?

Mirosea a drojdie pusă la uscat și a fum de carne prăjită. Bătrâna curăța merele, iar Maggie le dădea pe răzătoare. Cojile și cotoarele le arunca într-un ceanun vechi, peste resturi de mâncare.

- Nu cred. Ne-ar fi dat de veste.

- Of, mamă, ce bine ar fi! Dar, dacă totuși... Lăsa fraza așa, neterminată, ca și cum continuarea ei ar fi îngrozit-o. Ieși cu ceanunul în curte. Ocoli fântâna, băncuța, răsadurile de trandafiri și deschise o porțiță de lemn. În spatele magaziei de

- În sat.

- Ce să faci-n sat?

- Am trimis-o la băcănie, după zahăr, șopti bătrâna.

- Acum mă minți; zahăr avem, mamă. Ce-mi ascunzi?

- Ei, hai, lasă-mă...

- Ce să faci-n sat? Cum o lași așa să plece? E un copil încă.

Bătrâna trânti aluatul și mâinile-i începură să tremure și mai puternic.

- Știi ceva? S-o lași în pace. Vocea ei firavă devenise fermă și puternică. Pe

CAMELIA ONCIU

După-amiaza în care am făcut plăcintă cu mere

lemne era cotețul porcului. Turnă conținutul ceanunului în jgheab, fără să o mai intereseze dacă animalul e acolo, fără să-l mai alinte:

- Cochon-cochon / De culoare roz bombon.

Femeia se grăbea să se întoarcă în bucătăria de vară, instalată într-un vechi șopron, ce ținuse cândva loc de grajd pentru perechea de cai, apoi de garaj pentru automobilul lui Maggie. În ultimii ani, de când îl vânduseră, transformaseră șopronul în bucătărie de vară.

- Mamă, îți spun că nu trebuia s-o lași singură. Încă n-a sosit timpul să-i dăm explicații. Are abia 17 ani.

- Fii liniștită, n-a găsit nimic. Sunt sigură.

- Acum unde e?

Bătrâna oftă și luă între degete făină din săculeț, apoi o presără pe masă. Așeză în mijloc cocoloșul de cocă și începu să-l frământa.

mine nu m-a întrebat nimeni pe cine vreau să iau de bărbat și nu m-am piâns de asta, nici tu nu te-ai piâns. Așa e bine. Nimeni nu m-a avertizat c-o să-mi fie greu. Las-o să afle mai devreme, las-o să sufere din timp, dacă așa îi e scris.

Maggie rămase împietrită. Tonul ridicat al mamei sale o uimise. N-o mai văzuse de mult atât de nervoasă. Bătrâna îi aruncă priviri severe.

- Și scoate pisica afară, știi că mă enervează să mi se încurce printre picioare.

Soarele ardea necruțător. Se auzea doar zgomotul țigăilor încinse și ușoarele mișcări ale mâinilor care pregăteau plăcinta cu mere. Maggie se spală, își șterse mâinile pe șorțul spânzurat de clanța ușii și ieși în curte. Se așeză pe băncuța joasă și căută în buzunarele fustei țigările și chibritul. Se gândea la Marco... Venise într-o seară de iarnă. Intrase pe ușă, pur și simplu. Ele se speriaseră, voiseră să strige, dar Marco le-a rugat să se

liniștească. Și-au venit în fire abia când au simțit încăperea inundată de spoturile luminoase ale pâlniei pe care Marco o purta prinsă de curea. S-a așezat la masă și-a întrebat cu un ton firesc ce e de mâncare. În clipa aceea Maggie cea uimită simțise că Marco e omul ei. A sărit imediat să pună masa, i-a dat să se spele. Într-un târziu se dezmeticise și bătrâna, și începuse să-i pună întrebări: dacă e obosit de drum, dacă bea o țările.

– Oare o să-ți placă la noi?

El o privise mai întâi pe Maggie, apoi își rotise privirile prin încăpere și spusese blând:

– Îmi place.

Bătrâna oftase și-i întinsese o clătită rece și-un pahar cu lapte. Nu știa cum să aducă vorba.

– Bărbatul meu...

– S-ar putea să se întoarcă.

– Cum să se întoarcă? Lumea din sat știe că a murit anul trecut, în... N-ar fi bine să vină. Vroiam doar să întreb de el...

– E bine, răspunse Marco scurt și nu mai vorbiseră niciodată despre tatăl lui Maggie. Ea atâta știa despre el. Că fusese al doilea bărbat al bătrânei, după ce stătuse patru ani văduvă.

– Cum te cheamă? șoptise Maggie emoționată.

– Marco. Pe tine?

– Maggie. Rămăseseră împreună. Căsnicia lor durase douăzeci de ani și o avuseseră pe Arna.

Maggie era deja la a doua țigară. Bătrâna nu protesta că pauza e prea lungă. Nu era nici o grabă. Umbla încet, târșându-și tenișii albaștri, rupți, ce țineau loc de papuci de curte. Maggie se gândea că Marco lipsește, că îi e dor de bărbatul ei, pe care îl acceptase, de la bun început, așa cum era: misterios, străin parcă de lumea asta, un călător tare ostenit, care a făcut un popas lung de peste douăzeci de ani. Arna era prea tânără să înțeleagă că ele fuseseră alese, că va veni și rândul ei. N-o credea capabilă să primească un astfel de destin cu resemnare tacită și chiar

cu convingere. Să facă tot, fără ca el să i-o ceară, să nu-l sâcăie cu întrebări, să lupte așa cum numai unor puține femei le e dat să știe a lupta: cedând. Privind în urmă, Maggie constată că, de fapt, fusese fericită.

– Arna e, totuși, prea zvăpăiată. Strivi chiștocul țigării în pietrișul de sub băncuță și se îndreaptă spre fântână. Scoase o găleată cu apă și o duse în bucătărie.

Bătrâna curățase și făcuse ordine. Maggie rămase în ușă, cu găleata în mână.

– Unde să pun apa asta?

Bătrâna, supărată că Maggie nu remarcase în nici un fel hărnicia ei, îi aruncă peste umăr, bătoasă:

– Ți-am zis eu să scoți apă?

Maggie se întoarse brusc și o porni spre poartă. Prinse găleata cu amândouă mâinile și azvârli apa în fața porții, în semicercuri mari, năclăind colbul fierbinte al drumului.

– Maggie... se auzi vocea bătrânei.

– Ce e?

– Ai putea să aduci o găleată cu apă pentru vase.

Maggie, spumegând, scoase din nou apă și o duse în bucătărie. Se apucă să spele vasele, tăcută. Bătrâna se așeză pe scaunul ei preferat, lângă sobă, și spuse:

– Maggie, uite ce e. Trebuie să discutăm.

– Să discutăm, mamă, șopti fără nici un chef.

– Arna e mare, începă bătrâna.

– Când a venit Marco, aveam douăzeci de ani. Arna are abia șaptesprezece.

– Ce mi-e șaptesprezece, ce mi-e douăzeci. Ar trebui să vorbești cu ea.

– Să vorbim, ce-are dacă-i vorbim amândouă?

– Acum discutăm serios.

– Serios? se burzului Maggie. Arna e un copil. Ce-nțelege ea dacă-i spui că bunicul și tatăl ei trăiesc, că în curând va veni să locuiască la noi cineva pe care lumea îl va ști ca fiind un venetic destul de înstărit din sud, că va fi cam retras, că o

dată la câteva zile va urca în pod și va sta acolo vreo oră, singur. Asta vrei să-i spun? Eu nu eram ca ea, mamă, toată ziua în sat cu bicicleta, nu mă întorceam seara mirosind a tutun, de unde să știu că nu vrea să trăiască altfel? Și-i mai pui și dumneata coarne.

Bătrâna asculta și îngâna uneori un „nda” nehotărît, grav. În bucătărie începuse să miroasă a cozonac copt.

– la vezi de plăcintă, să nu se ardă.

Maggie deschise ușița cuptorului și spuse:

– Mai trebuie.

Arșița după-amiezii se potolise. Încet-încet, se cobora răcoarea serii.

– O să vorbim totuși cu ea, nu e proastă să nu priceapă. Mai întâi că trebuie să știe câte ceva despre trecutul familiei. Doi: trebuie s-o întrebăm dacă a găsit ceva în pod. Eu n-am mai urcat acolo de vreo zece ani, dar nu cred să fi lăsat ceva Marco. Știi cât era de prudent. Trei: tu câți ani mai ai?

– Patruzeci și unu.

– Bun. Atunci, dacă vine, și Arna nu vrea, îl iei tu.

Maggie rămase interzisă.

– Cum poți să?...

– Dar ce-o să faci? Marco nu se mai întoarce cu cum nu s-a întors nici taică-tu. Și-așa o să stea la noi. Ești încă tânără.

– Asta nu înseamnă că...

– O să vedem noi, conchise bătrâna. Observă că, o dată cu trecerea generațiilor, femeile își pierd din simțul practic.

Își văzură mai departe de treburi.

– Unde o fi fata asta? Maggie luă capătul furtunului tolănit în iarbă și-i dădu drumul în fântână, scufundându-l în apă. Puse gura la celălalt capăt și trase puternic, până țâșni apa rece ca gheața.

– Eu ud răsadurile astea acum, să știu un lucru.

– Soarele e încă sus – dezaproabă bătrâna. Să nu se pălească trandafirii, m-auzi? Se întoarce grăbită spre cuptor. Întinse două coli albe pe masă și puse deasupra plăcinta. Îndepărtă colțurile arse,

tăie o bucată și o gustă cu grijă, să nu se ardă.

– Cum a ieșit?

– E bună.

Îi tăie și ei o bucată. Deschise ușa unui dulap și scotoci după o sticlă. Puse vin în două pahare și ciocniră:

– Sănătate! Maggie își aprinse o țigară. Am fost în sat. Am vândut cufărul.

– Cufărul?

– Spuneai că-i vechi și nu-ți trebuie. Niciodată n-a folosit la nimic și, în plus, avem nevoie de bani.

– Puteai să-l mai lași. Avea pe capac arabescuri tare frumoase. Dungile roșii ai văzut ce frumos luminau? Mi s-a făcut dor de cufărul ăla, nu l-am văzut de 4-5 ani!

– L-ai deschis vreodată?

– Nu se putea deschide, părea turnat. Ar fi fost păcat să-i sparg capacul ca să văd că nu e nimic înăuntru, fiindcă nu zdrăngănea nimic în el. Și, în afară de asta, era atât de ușor...

– Când l-am ridicat, am crezut că e de hârtie.

– Poate că și era. Bătrâna se scutură de reveria în care plutise. Măcar ai luat un preț bun?

– Șase mii.

– Oricum, e destul pentru un cufăr gol, găsit de mult, pe malul râului. Aveam vreo... Eram de vârsta Arnei. Era totuși frumos... În sfârșit, cine l-a luat?

– Beba.

– Mai bine țineam ghebele în el, decât să faci afaceri cu Beba.

– Ziceai că-i păcat să-l deschizi.

– Cum de a cumpărat Beba vechitura aia?

– A cumpărat-o. I-a plăcut.

– Și ce mai face sclifosita de fiică-sa?

– E prietenă cu Arna, știi?

– Nu. Și mai bine nu-mi spuneai.

– De ce? E o fată isteată, respectuoasă.

– Cum ziceai că o cheamă?

– Hetta. Beba Hetta!

Bătrâna dădu din mână a lehamite. Se făcuse întuneric și Maggie aprinse lampa.

Se auzi poarta trântindu-se. Arna pășea veselă, îl salută pe Nono – bătrânul câine ciobănesc – și pe cele două femei.

– Hmm! Ce bine miroase! Mi-e o foame de lup!

Maggie îi făcu semne bătrânei:

– Mă lași pe mine să vorbesc.

Arna se spălase pe mâini și aștepta nerăbdătoare.

– Mie mi-e foame! De ce nu vă grăbiți?

Se așezară în fața farfuriilor aburinde.

– Trebuie să vă spun ceva.

– Și noi vrem să discutăm cu tine, Arna.

– Spuneți voi, atunci.

Bătrâna se încruntă:

– Poate trebuie să dăm cu banul.

– Zău, bunico, nu te supăra. Pur și simplu, nu știu cum să încep.

– Ia o gură de vin.

– E vorba de Tanko, începui Arna timid.

E foarte drăguț cu mine și amabil. Adică... cred că-mi face curte.

– Ești prea tânără, Arna... o dojeni Maggie.

– Care Tanko? Din ce familie este?

– Nu știu, bunico. Nu l-am mai văzut. Nu cred că e din sat.

Cele două femei tresăriră și se priviră în tăcere, cu subînțeles.

– Ție-ți place?

– Da, adică... nu știu. Cred că da. Are așa, un aer străin... Ne-am petrecut toată ziua împreună. Ne-am plimbat pe la râu.

– V-ați plimbat? Întrebă neîncrezătoare Maggie.

– Da! îi răspunse fata cu nevinovăție.

– La o adică, l-ai lua de bărbat?

– Vai, bunico, dar n-am ajuns...

– Asta nu mă interesează. Răspunde la întrebare.

– Mda. E drăguț, aprecie Arna. Nesi-guranța ei nu plăcu bătrânei.

– El ce zice?

– El mi-a spus că... că... mă iubește.

– E clar, conchise bătrâna.

– E bine și așa, fu de acord Maggie.

– Adică... nu înțeleg. Îmi dați acordul să mă mărit cu cineva pe care nu l-ați văzut niciodată?

Maggie își reproșă în gând lipsa de tact.

– O să-ți explicăm noi, mâine, nu-i așa, mamă? Mâine.

– Dar voi ce vollați să-mi spuneți?

– N-are importanță! Ia stai, unde e băiatul acum?

– Nu știu. Dar ce e cu voi? Nu mă așteptam la reacția asta. Femeile se priviră din nou și-și transmiseră că o să vină în seara asta, mâine cel târziu. Își zâmbiră complice.

Maggie își aminti că uitase s-o întrebe ceva important:

– Ai fost ieri în pod?

– Da.

Arna scăpase pe jos o bucată de pâine. Se aplecă și-o aruncă în ceaun.

– Și...

– Și ce? Nimic interesant. Praf și pan-tofi vechi.

Fitulul lămpii fumega. Sticla se înnegri-se și lumina era foarte puțină. Mirosea a petrol. Era o tăcere apăsătoare.

– Bine, explodă Arna, am înțeles că aveți ceva de ascuns. Nu mai insist. Noapte bună! Îmbufnată, se ridică și dispăru în camera ei. Bătrâna izbucni victorioasă:

– Ți-am spus că n-avea ce să gă-sească în pod.

Maggie repetă ca o somnambulă:

– A venit. A venit. Noi niciodată nu i-am întrebat pe bărbații noștri cine sunt, de unde vin și ce au de făcut aici. Păcat că nu am avut acest elementar curaj.

– E vorba de discreție, Maggie dragă, o chestie pe care prea puține femei o au.

Arnei nu i s-a spus povestea. Au con-vins-o doar să aștepte, căci Tanko o va căuta. În a șasea zi, poșta aduse un plic, o invitație la căsătoria lui Tanko și a Hettei.

– Beba Hetta! Ce prostie! plângea Arna, mai mult uimită decât furioasă. De ce? De ce tocmai Beba Hetta?

MANUS DEI

International Station «Spectrum Alpha»
 Cap Canaveral, 02.35 G.M.T., 2031/June/25
 Extras din pre-raportul asupra observării sursei Q-Igor...

Instalat confortabil în fotoliul pivotant, ascultam rezonanțele retro din *Dead Can Dance* reverberând monofonic în micro-difuzorul adaptat discret la cavitatea subdimensionată a urechii mele drepte. Cu cea stângă eram concentrat la buna desfășurare a observațiilor de rutină ce le făceam prin telescop: la cea mai mică hibă, un semnal sonor al sintetizatorului, însoțit de altul luminos, pe ecran, m-ar fi avertizat în timp optim pentru a putea să acționez în caz de urgență. Orele de cart treceau în felul ăsta fără să-mi dau seama, beat de muzică în fața monitoarelor și a hubloului principal al stației.

Colegul meu, Igor, își merita pe deplin somnul. Timp de o lună aproape nu închisese ochii deloc, calculând, verificând și recalculând observațiile asupra quasarului pe care îl descoperise cu norocul proverbial al rusului de viță veche. *Quasarul Igor*, cum îl botezasem, părea să se afle la o distanță de vreo 18 ani-lumină și era, mai mult ca sigur, radiosursa cea mai puternică descoperită vreodată...

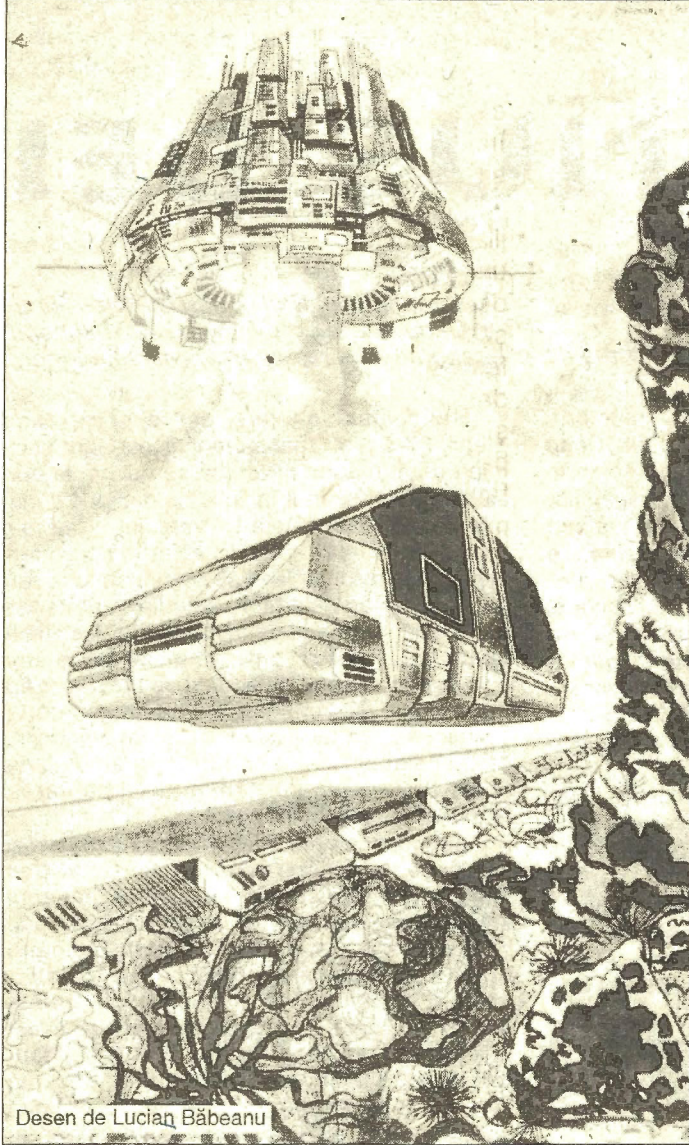
Acum, când coechipierul meu se odihnea și poate că visa Natașele și Tatianele din topurile americane, mie îmi rămăsese doar sarcina să localizez cât mai precis posibil astrul-sursă cu ajutorul telescopului Hubble-3, o minunăție a tehnologiei de ultimă oră. Era dotat cu o oglindă parabolică dublă, care-i asigura o putere și o precizie extraordinare și, mai presus de toate, o fiabilitate optimă în explorare. Acest Hubble-3 a fost primul proiect spațial mondial al Stației Internaționale *Spectrum Alpha*, plasată pe orbita geostaționară cea mai „clară”, la 36.000 de kilometri altitudine deasupra Terrei. Stația era deservită de numai doi specialiști, maximum trei, în rarele cazuri când existau obiective mai complexe.

H-3 costase o avere, dar își și meritase prețul. Fără o asemenea tehnologie, Igor și cu mine n-am fi putut niciodată să ducem la bun sfârșit misiunea de a încerca să datăm cât mai precis cu puțință vârsta Universului. «*Cât mai precis cu puțință*» – înscris chiar în acești termeni – însemna, de fapt, să confirmăm una sau să infirmăm ambele teorii actuale: o parte din astronomi susțineau ca justă pentru vechimea universului valoarea de 10 miliarde de ani, ceilalți fiind oricând gata să sufle chiar în... 20 de miliarde de lumânări ale aceluiași «tort» cosmic! Așa se face că un rus și un american, ambii colaboratori în cadrul programului, se învârtteau o dată cu Pământul în căutarea rezolvării interminabilei polemici.

Igor dormea rupt, iar în micro-difuzor tocmai se stingeau ultimele acorduri din *Dead Can Dance*, când un șuierat strident în timpanul stâng îmi perturbă starea de transă muzicală în care mă indusesese melodia. Dintre cele patru ecrane cu imagine în relief, trei se transformaseră într-un adevărat clocot de vulcan în erupție, iar sirena de alarmă producea un sunet atât de acut, încât ar fi sculat din morți și fantomele vidului cosmic! Nu mă miră, deci, că Igor era lângă mine după acele câteva secunde care-mi trebuiră să revin din contemplantare, în același modul de comandă unde acum priveam amândoi, într-o tăcere deplină, codurile ondulatorii de pe ecrane, fără nici o semnificație la prima vedere. Trebui să așteptăm câteva minute bune până când ordinatorul a reușit să prelucreze erupția de date, iar la capătul lor puteam fi siguri de cel puțin un lucru, cel mai important, la urma urmei: Hubble-3 reușise să determine, cu cea mai mare precizie, radiosursa Quasarului Igor.

Apoi se scurseră alte câteva minute, nefârșit de lungi, până când imprimanta repro-

Desen de Lucian Băbeanu

Igor fusese întotdeauna fascinat de faptul că, pe măsură ce înaintam cu observarea în spațiu, cu atât ne întoarcem în timp, tot mai aproape de... *Începutul* în căutarea căruia pornisem.

Acum îl apucă un râs nervos, iar eu mă felicitam că fusese atât de inspirat să întreprind legătura radiofonică cu Baza, altfel șefii de la Cap Canaveral ar fi intrat în alertă, auzindu-i hohotele sacadate și guturale. Eu eram obișnuit, doar eram împreună de câteva luni bune...

Am continuat să mă ocup de imprimarea holografică a secvenței de imagini înregistrate de Hubble-3, iar când totul fu gata, i-am proiectat-o lui Igor.

«Ai vreo idee despre ce poate fi vorba?» l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns decât după ce s-a oprit să-și învârtă ochii pe curbele spațiale cvadri-dimensionale.

«Seamănă cu o... mână enormă, care parcă modelează ceva...» spuse în rușește, apoi tăcu.

Locotenent-Colonel H.K.
FLEKS, U.S. ARMY

Traducerea:
Laurențiu Antim Turcu

duse pe pelicula *holo* complicatul spectru al astrului. Igor îmi smulse documentul din mână, de-a dreptul, fără măcar să-mi lase răgazul de a arunca o privire pe el. l-am văzut însă în ochi stupoarea.

«Halucinant!» exclamă când a terminat să-l întoarcă ba pe față, ba pe dos, deși putea să-l studieze, la fel de bine, din aceeași poziție. «După calculele computerului, quasarul ăsta se află la... 21 de miliarde de ani-lumină de noi; 21!»

Inga se uita la el, dar de fapt nu-l vedea, atât era de încordată. Iar el își fixase privirea în restul de carte, pe care-l găsisese de dimineață într-un morman de gunoi, chinându-se să citească, în ciuda obscurității din jur.

În cele din urmă, Got abandonează foile jilave, cu cerneala literelor întinată acolo unde nu se ștersese deja și, ridicându-se de pe grămada de fiare ce fusese cândva un dulap metalic, se apropie de femeie. Se simțea dator să o încurajeze, dar nu prea era în stare. Beciul murdar și umed, străpuns sus, la încheietura pereților, de dâre slabe de lumină, îl făcea să se simtă captiv și atât de neputincios, încât ar fi rupt-o la fugă dacă ar fi avut de ales.

– Vor reuși... Vor reuși, Inga! spuse, oprindu-se în fața ei, încercând să pară sigur.

– Bineînțeles! tresări femeia și-i strânse mâinile în ale sale. Trebuie să sosească dintr-o clipă-n alta!

Ochii ei sticliră, trădându-i neliniștea. Nu putea uita că, doar cu o zi înainte, pierduseră încă cinci oameni, dintre cei mai buni, de altfel. Iar în timpul nopții mai dispăruseră doi. Și Inga se simțea responsabilă pentru fiecare, fiindcă îi urmaseră ordinele. Povara ce apăsa asupra ei de peste jumătate de an, de când grupul albilor o alesese conducător, o marcaseră puternic, slăbindu-i sănătatea, dar întărindu-i voința.

Got ar fi vrut s-o îmbrățișeze, dar se abținu. Bănuia frământarea care tortura trupul mic, adolescentin, din care tinerețea fusese izgonită prematur și, brusc, simți cum prinde curaj. Dacă femeia aceasta, atât de firavă și delicată, putea fi atât de dârză, nu-i era permis nimănui să șovăie.

El fusese printre cei puțini care se opuseseră la alegerea ei în fruntea grupului, nu pentru că n-ar fi apreciat-o,

---

ZONA NEUTRĂ

---

ci pentru că i se păruse – și încă i se mai părea – o cruzime ca toți acești oameni, bărbați și femei, tineri și bătrâni, să arunce pe umerii ei răspunderea supraviețuirii lor. Lui Got îi plăcea să creadă că este singurul care o înțelege cu adevărat, singurul care ține la ea. Dar știa, în sinea lui, că e nedrept cu ceilalți.

– Mai sunt trei ore și patru minute până la asfințit, rupse Inga tăcerea ce le apăsa nervii tensionați. Sper... sper că măcar vor ajunge la timp în zona neutră, dacă nu vor reuși...

Bărbatul nu-i răspuse. Nu găsea ce să-i spună – totul ar fi fost de prisos. O privi cum se îndepărtează de el, oprindu-se sub fereastra îngustă, în mare parte acoperită de gunoale, prin care se furișau fire stinghere, coborâte dinspre soarele ce le era ascuns. Lumina palidă o învăluia, reliefându-i corpul ofilit. Got se gândi că n-a fost niciodată frumoasă, unii găsind-o chiar urâtă, dar lui îi plăcuse întotdeauna. Îi plăcea și acum, în ciuda faptului că părul ei, altă dată negru și mătăsos, își pierduse strălucirea, albind pe alocuri, iar trupul i se topise parcă, arzând din interior. De n-ar fi fost blestemații de negrii și lupta permanentă pe care-o duceau pentru supraviețuire, poate că...

– Au sosit! exclamă Inga.

Got își ciuli urechile. Era semnalul stabilit, așa că se îndreptă spre ușa camuflată și o deschise.

– De ce a durat atât? întrebă femeia, de pe chipul căreia dispăruse toată îngrijorarea, făcând loc asprimii.

Posum și Bled așezară cu grijă sacul lângă perete, în timp ce Got închise în urma lor.

– A fost greu, răspuse Posum, încă gâfâind. După încercarea eșuată de ieri, roboții se așteptau să reapărem...

– Am distrus trei, ca să putem trece, interveni și Bled, care se așezase pe

dulapul sfărâmat. Și nu puteam să alergăm cu încărcătura după noi... Riscam să sărim în aer...

– Așa-i; spuse Got, desfăcând sacul. Ohoo!!... Dar ați luat ceva, nu glumă!

Ceilalți se apropiară și-l urmăriră cum scoate explozibilul.

– E mai mult decât suficient, concluzionă Got.

– Avem numai șapte detonatoare, interveni Inga. Va trebui să le plasezi cât mai bine...

Femeia se depărtă și-l trase pe Bled după ea, lăsându-i pe cei doi să se ocupe de explozibil.

– Unde sunt ceilalți?

– Pete și ai săi așteaptă la stația de apă... Restul se îndreaptă spre periferie... Mina...

– Ce-i cu ea?

Bled nu-i răspuse, dar din privirea lui Inga înțelesese ce se întâmplase. Strânse din dinți și se forță să-și păstreze calmul.

– Mergem mai departe, Bled!

– Ești sigură? Timpul este la limită... Putem lăsa pe mâine...

– Nu! Îi distrugem azi, altfel... La noapte suntem la cheremul lor, nu mai putem risca!... Nu vezi câți am mai rămas?!

Bărbatul își plecă privirea, acceptându-i hotărârea.

– Lasă-mă măcar să merg cu Got! se rugă el.

– Nu, ești prea obosit, și știi prea bine că unul singur se poate strecura mai ușor...

Își întrerupseră discuția și se întoarseră spre Got, care, cu sacul pe umăr, aștepta de câteva clipe.

– Sunt gata, Inga! Am pus detonatoarele...

Femeia își privi ceasul, iar ceilalți îi repetară gestul.

– Două ore și douăzeci de minute

până la apus... Totul depinde de tine acum, Got! Noi vom fi aproape de zona neutră, tu, însă, trebuie să traversezi tot orașul...

Înga se apropie de el și-i strânse mâna.

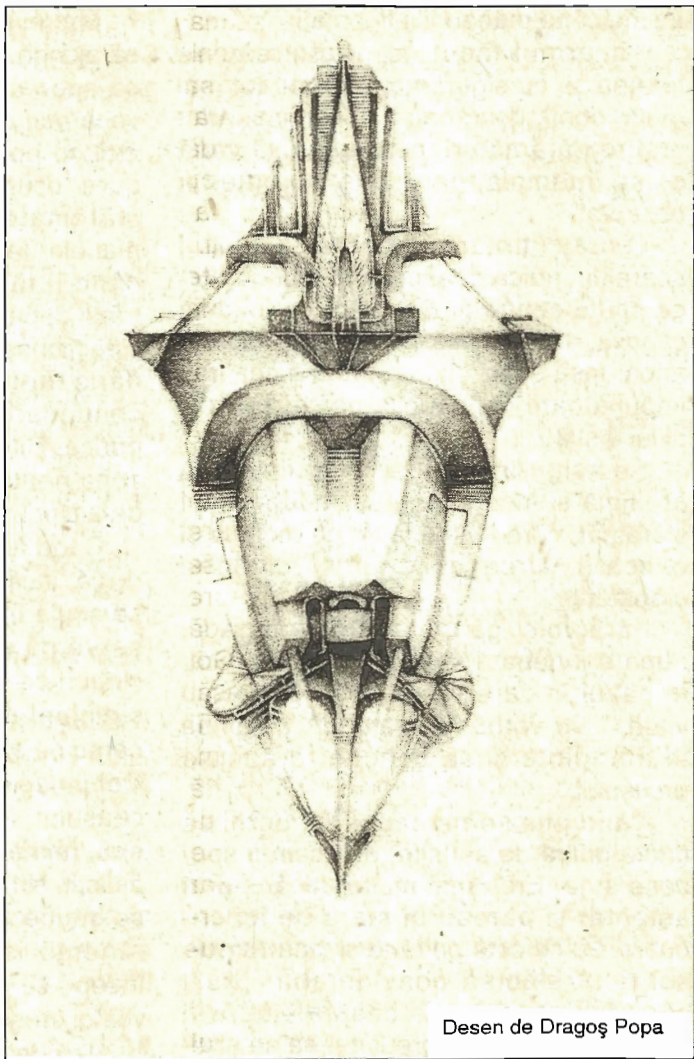
– Mult noroc! Îi ură ea și ochii-i străluciră, iar el înțelese, așa cum numai el putea înțelege.

Primi îmbrățișările lui Posum și ale lui Bled, apoi plecă.

Mergea pe sub dărâ-mături, departe de drumul cândva pavat, unde riscul de a întâlni un robot era mult mai mare. Se abținea cu greu să nu privească înapoi. Răsufli ușurat, într-un fel, când se depărtă suficient de mult și tentația dispăru.

În condiții normale, o oră și jumătate i-ar fi fost de ajuns ca să meargă până la stația centrală și înapoi, dar acum avea cu el aproape douăsprezece kilograme de explozibil, ceea ce impunea să meargă cu mare grijă. Mai trebuia să pătrundă în stație, acum controlată de grupul negrilor, să plaseze cele șapte încărcături și să ajungă la timp în zona neutră.

Got înainta destul de repede, minunându-se și el de abilitatea cu care-și strecura trupul masiv printre rămășițele monstruoase ale clădirilor. O clipă se întrebă – oare pentru a câta oară – cum arătaseră acele construcții gigantice, dar alungă repede gândul și, privindu-și ceasul, iuți pasul.

Desen de Dragoș Popa

Undeva, departe, în spatele său, se auziră zgomote puternice și el prinse curaj văzând că tovarășii săi acționează, acoperindu-l. Se bucură numai imaginându-și explozia care avea să curețe, la miezul nopții, tot grupul negrilor. O meritau din plin, pentru că încălcaseră toate regulile. De când reușiseră să pună stăpânire pe stația centrală, negrii modificaseră – bineînțeles, în favoarea lor – echilibrul dintre grupuri. Imparțialitatea roboților arbitri nu mai valora nimic

acum, când puteau fi influențați.

Vacarmul făcut de grupul său se întea și, cu siguranță, atrăgea tot mai mulți roboți, ușurându-i lui sarcina. Aflat printre dărâmături, nu reușea să vadă ce se întâmplă, dar nici el nu putea fi observat.

O oră și trei minute până la apusul soarelui, indica ceasul când ajunse lângă stația centrală. Din clădirea imensă cândva, mai rămăsese în picioare doar o aripă, însă suficientă pentru a fi cea mai impunătoare construcție pe care Got și ai lui o știau.

Se asigură că nu se afla nimeni în preajmă și începu să escaladeze zidul sfărâmat, care-l ajută la fel de mult ca și o scară. Urca cu atenție, căutând crăpăturile.

Fără voie, gândul îi fugi la Inga și, după o judecată scurtă, își făgădui că, în cazul în care va reuși să scape cu viață, îi va vorbi. Apoi alungă imaginea ei din minte și se concentrează asupra urcușului.

Când ajunse pe acoperiș, porni să caute gurile de aerisire, așa cum îi spusese Inga. Erau mai multe decât s-ar fi așteptat și păreau în stare de funcționare. Le cercetă pe rând și, deși lumina soarelui slăbise considerabil, reuși să-și facă o impresie despre ele. Ar fi putut, ce-i drept, cu greutate, să se strecoare prin conductele din tablă ruginită, însă preferă să lase numai explozibilul să alunece în jos, folosindu-se de firele lungi de nylon, pe care Posum i le pusese în sac.

Termină treaba și își spuse cu satisfacție că negrii nu vor reuși să depisteze explozibilul în timp util. Nu vor avea când să cerceteze tot sistemul de aerisire, chiar dacă își vor da seama că au fost minați. Got se gândi că Inga e o femeie tare isteță, lui nu i-ar fi trecut prin cap una ca asta.

Mai avea fix patruzeci de minute ca să ajungă în zona neutră, așa că începu să coboare grăbit. Se mai auzea încă vacarmul din cealaltă parte a orașului și Got se hotărî să riște, îndreptându-se spre drumul ce traversa cartierele sfărâmate. Tocmai ieșea dintre mormanele de moloz înțesate cu fier-beton, când îi tăie calea un robot. Omul se trânti după o bucată de zid și încremeni. Reacționase suficient de repede – mașinăria nu-l observase – dar rămase în continuare nemișcat, cu inima cât un purice. Uitase de explozibil, de Inga, de zona neutră, de albi și de negri, teama de a fi prins înghețându-i orice alt gând.

Când fu sigur că robotul plecase, își ridică, încă temător, mai întâi capul, apoi se sculă în picioare. De abia acum observă că stătuse pe un strat gros de cioburi ce-i sfârtecaseră hainele, și așa suficient de jerpelitate. Palmele îi sângegerau pe alocuri, însă nu le dădu atenție. Ochii i se fixară pe cadranul prăfuit al ceasului. Nu-i venea să creadă că mai erau numai douăzeci de minute până la asfințit. Nu realizase nici măcar faptul că se întunecase aproape de tot. Îngrozit, renunță la orice fel de precauție și începu să alerge din toate puterile spre vestul orașului, spre zona salvatoare.

Niciodată nu-și petrecuse o noapte în afara zonei neutre și nici nu îndrăznea să se întrebe ce se va întâmpla dacă nu va izbuti să ajungă la timp. Fugea disperat printre rămășițele vechiului oraș, călăuzit doar de urma palidă a orizontului, care se ivea din când în când deasupra zidurilor sfărâmate ce-i ațineau calea, obligându-l la nenumărate ocolișuri. Fugea lovindu-se deseori, dar nu mai simțea durerea și nici efortul. Alerga în salturi nesigure, ca o jucărie stricată, uitând chiar și de ce o făcea.

Când pe cerul nopții fragede Luna prinse să dezvelească întunericul, Got se prăvăli neputincios peste o grămadă de cărămizi. O vreme plânse inconștient, ca un copil, însă curând uită de sine.

Se uită bezmetic în jur, neînțelegând de ce nu se afla în zona neutră, doar ajunsese în ea, în mod sigur, dimineața trecută, cu puțin timp înaintea răsăritului soarelui. Și toți ceilalți din grupul negrilor erau acolo; iar acum se trezise singur, în altă parte. Era nefiresc și faptul că își revenise la peste trei ore după asfințit. Ceva nu era în ordine în toate acestea.

După ce reuși să-și dea seama cam pe unde se află, Got porni cu pas întins spre stația centrală. Trebuia neapărat să vorbească cu Inga.

Dură aproape o jumătate de oră până să ajungă și își dădu seama că nu întâlnise nici un robot în drum, ceea ce-i spori și mai mult încordarea.

Intră în clădire, uimit că nimeni nu păzea ușa masivă, din sticlă incasabilă, singura funcționabilă pentru întreaga clădire sau, mai exact, pentru ceea ce mai rămăsese din clădire. Zgomotul îl atrase pe Got la primul etaj, unde, pătrunzând în holul luminat anemic de un neon recondiționat cu mari eforturi, îi găsi pe Posum și negrii săi, care meștereau ceva la o mașinărie.

– Got! Te credeam făcut bucăți prin vreo groapă! îi ieși Posum în întâmpinare.

– Ce naiba se-ntâmplă? Unde-i Inga?

Posum îi făcu semn în sus și, până să mai apuce să spună ceva, celălalt țâșni pe scări.

Got năvăli în camera de comandă și, înainte ca femeia să poată reacționa, o cuprinse în brațe.

– Vai! Slavă Domnului, Got! exclamă Inga, radiind de bucurie. Am crezut că te-am pierdut!

Bărbatul o strânse și mai tare. Acum nu se mai îndoia că o iubește pe femeia aceasta mică și urâtă, cu ochi atât de calzi.

– De ce n-ai fost în zonă? reluă ea.

– Nu știu, draga mea... Am sentimentul că s-a întâmplat ceva îngrozitor.

– Dar chiar s-a întâmplat... În timpul zilei, alții au atacat depozitul din sud...

– Nenorociții! Ți-am spus că trebuie să fim fără milă cu ei!

– Și asta nu-i tot, din păcate, Got... Am găsit-o pe Mina... moartă, alături de câțiva roboți stricați...

– Sărmana fată, șopti bărbatul.

– Spre seară, blestemații au încercat să intre într-o stație de pompare...

– Stație de pompare!?... Ce dracu' să faci acolo?

– N-am idee, Got... Dar, se pare că au luat explozibil din depozit...

– Isuse! Ești sigură?

– Așa indică aparatele... Nu poți pune mare bază pe ele, știi doar!

Bărbatul se depărtă de ea, oprindu-se lângă peretele plin de monitoare. Numai câteva mai funcționau, și nici pe acelea nu se pricepeau să le folosească cum trebuia.

– Am trimis toți roboții la periferie... să verifice fiecare loc în care alții ar putea acționa mâine, în zori, vorbi femeia.

– De aceea n-am întâlnit nici-unul, concluzionă Got. Unde sunt toți ceilalți?

– Posum repară roboții... Restul, i-am chemat aici, în stație, să verifice fiecare colț...

– Foarte bine! aprobă el și, pentru o clipă, se simți norocos că Inga conduce grupul lor. Mă gândesc... să mă duc până la depozit... să văd ce dracu' e cu explozibilul ăla!

Desen de Dragoș Popa

Afară luna plină lumina slab, conturând stângace umbrele orașului mort. Bărbatul apucă să facă numai câțiva zeci de pași, când explozia îi lovi timpanele, zguduind puternic pământul. Suflul îl aruncă jos, izbindu-l zdravăn de asfalt.

Își reveni târziu. Privi la muntele de dărâmături din urma sa, fără să înțeleagă, apoi paloarea stelelor îl anunță, în lipsa ceasului care nu mai voia să meargă, că răsăritul e aproape.

Porni să fugă, greoi și nesigur, spre periferie. Zona neutră îl atrăgea, învâluindu-i în uitare durerea și dispararea.

Soarele proaspăt îi scâldea fața plină de vânătași, trezindu-l la viață. Uimit, Got înțelese că se afla în zona neutră. Apoi văzu că era singur și-l cuprinsese spaima. Oare negrii îi ucisese pe toți?

Inga! Posum, Bled, Rete, Osea, Mina... Nu, Mina murise deja cu o zi în urmă.

Își aminti de explozibil și răsuflă ușurat, gândindu-se că toți erau în viață. Plecaseră, probabil, fără să-l mai aștepte, să vadă rezultatul exploziei.

Got se îndreptă plin de încredere spre centru. Spera ca noaptea trecută să fi adus sfârșitul negrilor.

– Bine, acceptă ea, dar să te întorci cât mai repede... Nu pot sta multă vreme fără tine...

Got o privi în ochi. Era fericit. Doar pentru un moment, dar fericit. Se apropie de ea și, ridicând-o ușor, o sărută lung. Apoi se desprinse din îmbrățișarea ei și ieși.

Coborî în fugă, nedând atenție celorlalți. Trebuia să se grăbească. Era deja miezul nopții, iar în acea perioadă a anului soarele răsărea devreme.

SaarCon '96
26.-28. Juli 1996
Saarbrücken

German National Science Fiction Convention
Jahrestreffen des Science Fiction Club Deutschland e.V.

Progress Report 3
Juli 1996

Science Fiction und Fandom in Osteuropa
Geschichte des deutschen Fandoms

**MARIAN
DEACONU**

SaarCon '96

GERMANIA Un spațiu propice SF-ului

In perioada 26-28 iulie 1996 a avut loc în capitala landului Saar, din sud-vestul Germaniei, la Saarbrücken, Convenția Națională Germană de Science-Fiction, care s-a bucurat de o numeroasă participare internațională. La această ediție au fost prezenți: Bridget Wilkinson și Ken Slater (Marea Britanie), Jolanta Pers și Malgorzata Wilk (Polonia), Csaba Varga (Ungaria), Egon Niczky (Slovacia), Vaclav Vlk și Monika Ladman (Cehia), Anna Tetelman și Mihail Jakubowski (Rusia), Igor Tabak (Croatia), Martin Easterbrook (Scoția), Marian Deaconu (România) și alții.

A fost prima oară când s-a dat o atât de mare importanță țărilor din fostul bloc comunist, lucru de altfel subliniat și în cuvântul de deschidere, rostit de către amfitrionul acestei importante manifestări, Thomas Recktenwald. Dar și de către membrii Comitetului de organizare: Herbert Thiery, Jürgen Marzi, Michael Leiner, Arno Weber, Dietrich Hanbold și Ralf Schiffer. Scopul declarat de către gazde a fost acela de a cunoaște ce se întâmplă în domeniul SF în toate țările Est-europene și de a înlesni circulația informației și stabilirea de contacte. Acțiunea a fost puternic mediatizată de mijloacele de

informare germane, interesul fiind, fără îndoială, mare. Au avut loc dezbateri aprinse pe secțiuni, comunicări, prezentări de carte, expoziții de obiecte ilustrând spațiul SF-ului (cărți, albume, postere, casete video etc.). De un larg interes s-a bucurat expoziția de arte-vizuale, amenajată într-un colț cochet al clădirii numite Bürgerhans (Dudweiler), unde a expus, între alții și semnatarul rândurilor de față (cinci panouri de grafică), alături de care au fost prezente câteva dintre cărțile de succes (și postere) ale editurii „Nemira”, revistele „Jurnalul S.F.”, almanahul „Anticipația” etc. Deosebit de apreciate au fost, de asemenea, lucrările artistului plastic polonez Boguslaw Polchi și cărțile autorului Andrzej Sapkowski, ca și colecția revistei „Fantastyka”.

Ziua de 27 iulie a fost dedicată României și Croației. În cadrul discuțiilor s-a insistat (în special din partea germană și olandeză) asupra problemelor grave cu care se confruntă SF-ul nostru, datorită situației economice a României și asupra întrebării în ce măsură creatorii produc în continuare opere specifice genului. Am remarcat, cu un anume regret, că în afără de almanahul „Anticipația”, Editura „Nemira” și Alexandru Mironov, despre

SF-ul românesc (adică despre fandomul nostru), nu prea se cunoaște mare lucru. S-a comentat, de asemenea, prezența masivă a fanilor noștri la Eurocon-ul ținut la Glasgow, și absența lor totală de la Vilnius. O altă chestiune ridicată de cei prezenți la conferință a fost una care, cred eu, ar trebui să ne preocupe într-un fel pe toți: de ce nu este popular genul heroic-fantasy în România? Nici în literatură și nici în arte-vizuale? Să fie acest gen atât de iubit, specific doar spațiului anglo-saxon? Și, mai nou, celui polonez? Un posibil răspuns ar fi, poate, acela că la noi, acest gen ține de mitologie, care lipsește cu desăvârșire (în această direcție, desigur).

„Este importantă o convenție ca această pentru a stabili contacte și pentru a-i auzi pe ceilalți oameni”, mi-a declarat Michael Leiner, redactor-șef al fanzinului „Andromeda”. „Cred că în Germania nu avem prea mulți oameni care au relații cu cei din Europa de Est. Cred că acestor oameni trebuie să li se dea o șansă, în sensul de a le citi cărțile, nu doar pe ale celor din SUA sau Anglia.”

Porțile sunt deschise, cum ar zice Jim Morrison. Iar germanii au dovedit, o dată în plus, că arta și prietenia nu au granițe.

**În curând, S.C. „ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ” S.A.
va edita următoarele lucrări:**

SUPERVIZAREA

**M. Savedra și J. Hawthorne
208 pag., 7500 lei**

CONTRACEPTIA

**Conf. univ. dr. D. Nanu, dr. B. Marinescu, dr. M. Nanu
240 pag., 8900 lei**

OBSTETRICĂ ȘI GINECOLOGIE

**- Teste pentru examene -
dr. N. Crișan, conf. univ. dr. D. Nanu
256 pag., 19000 lei**

Poșta redacției

STOIAN CĂTĂLIN – Textele mi-au plăcut. Am reținut "Hangarul" și "Ascensiunea". "Praful uitării" mi se pare o pasișă după Dick. Mai trimite.

CĂTĂLIN UȘUREL – Textele tale sunt, în esență, eseuri, ele nerespectând unele "norme" structurale definitorii pentru povestiri ("Luvah", "Focul", "Ploua..."). Singur "Păstrătorul" sparge tiparul oarecum tern al anterioarelor. Sunt de părere că pe ideile respective poți încerca să scrii și proze.

JEAN LORIN STERIAN – Am reținut "Contact".

CĂTĂLIN SANDU – Am reținut "Triptic".

MIRCEA CĂRBUNARU – Am reținut "Mama, tata...".

BANILA DANJE – "Doar un singur..." nu este un text literar (fie el și SF), ci doar un expozeu prezentat sub formă de dialog – procedeu "antic și de demult". Poate reluarea ideii sub altă formă...

LIPAI ADINA – Îmi pare rău, dar n-am primit altă scrisoare. "Insulele..." pare sinopsisul unui roman SF, iar "Jumătate..." este banală. Aștept altceva.

MĂCIUCĂ SILVIU IOAN – Deocamdată nu.

SPICIUC PAUL, Aleea Muncii, nr.2, bl.B16, apt.16, Deva, 2700, jud. Hunedoara, telefon 054/615762, vinde CPSF numerele: 7, 9-13, 15-27, 29-35, 37-48, 53-77, 79-140, 142-193, 195-200, 202-248, 250-311, 313, 314, 316, 322, 325, 333, 380-382, 411-417, 419-426, 435-464, 466; Almanahul Anticipația anii 1983-1989 și 1995.

CIOARĂ CIPRIAN, B-dul. UNIO, bloc UH11/6, cod 3900, Satu Mare, dorește să corespundeze cu iubitori de literatură SF și cu cei interesați de fenomenul OZN. Cumpără cărți, reviste și articole din domeniile amintite. Răspuns garantat.

TITUS UDREA, Bd.N.Titulescu, bl.A3, sc.3, apt.13, Craiova, tel.051/197897, oferă (la schimb sau contra cost) cărțile: "Mâncătorii de ziduri", "Picnic la marginea drumului", "Mașinăria rock and roll", "Neuromantul", "Un caz de conștiință", "Stea dublă", "Ciclul Bahomet", "Fugarul", "Mântuitorul Dunei", "Capcana de sticlă", "Lumea lui Rocanon", "Dușmanul", "Shining", "Războiul împotriva rulilor", plus alte cărți. De asemenea, JSF nr: 8, 11, 12, 14, 15, 24, 27, 28, 57, 58, 60, 62, 64, 65, 76, 88, 111; Almanahul Anticipația '87, '90, '93; CPSF nr: 15, 21-23, 26, 27, 60, 63, 83, 84.

MIHAI-DAN PAVELESCU